Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach

Pabianice 95-200, ul. Kazimierza 8,
tel. (42) 215-42-42, fax: (42) 215-04-31,
e-mail: podn@podn-pabianice.pl, www.podn-pabianice.pl

Biuletyn Metodyczny

Nr 9/2017

Redakcja:

Zofia Szmidt

Eliza Matusiak

Druk:

Powiatowy Ośrodek
Doskonalenia Nauczycieli
i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach
ul. Kazimierza 8, 95-200 Pabianice

Nakład: 50 egzemplarzy

Pabianice, 2017

Spis treści

Wstęp do biuletynu. Zofia Szmidt, Eliza Matusiak 6

Całuśny smok - scenariusz zajęć otwartych w edukacji przedszkolnej. *Izabela Kościuk, Paulina Pintera* 8

Co nadaje potrawom smak? - konspekt zajęć otwartych w klasie III szkoły podstawowej. *Aldona Biegańska* 11

Deszczowa pogoda - scenariusz zajęcia edukacyjnego przeprowadzonego w przedszkolu. *Elżbieta Dzionek, Marzena Zach* 15

Jak się nie bać nieznanego? - scenariusz zajęć edukacyjnych przeprowadzonych w przedszkolu. *Aneta Banasiak, Dorota Szewczyk –Patura* 19

Jesienne zabawy z deszczem - konspekt zajęć edukacyjnych w przedszkolu. *Monika Różańska* 22

Odmierzanie i obliczanie ilości płynów - konspekt zajęć otwartych w klasie III szkoły podstawowej. *Aldona Biegańska, Marzena Majchrzak* 25

Przez emocje do twórczości - scenariusz zabaw i ćwiczeń oparty na programie autorskim. *Irena Królak, Ewelina Maciszewska* 30

Scenariusz sytuacji edukacyjnej dla dzieci 3 i 4 – letnich. *Anna Limiera* 35

Scenariusz zajęć gimnastyki korekcyjnej w przedszkolu. *Monika Różańska* 38

Witaj Wiosno - scenariusz zajęć z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach. *Aneta Kraska* 42

Wiosenne kwiaty - scenariusz zajęć z edukacji przedszkolnej z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach. ***Magda Rabiega*** **..... 44**

Wyrażamy emocje - scenariusz zajęć otwartych dla rodziców przeprowadzonych przedszkolu. ***Izabella Fiuk, Monika Józefiak*** **..... 47**

Zimowe śpiochy - scenariusz sytuacji edukacyjnych w edukacji przedszkolnej. ***Irena Królak*** **..... 49**

Zwierzęta Afryki -scenariusz zajęć edukacyjnych w przedszkolu. ***Małgorzata Gmosińska*** **..... 51**

Dodawanie i odejmowanie w zakresie 9 - scenariusz zajęć z zakresu edukacji matematycznej w klasie I szkoły podstawowej. ***Aleksandra Kociołek*** **..... 56**

Ocenianie kształtujące w aktach prawnych i praktyce szkolnej. ***Marzenna Majchrzak*** **..... 60**

Obserwacje i proste pomiary w nauczaniu przyrody i geografii w szkole podstawowej. ***Zofia Szmidt*** **..... 63**

Jak dbać o higienę?- scenariusz zajęć z przyrody z elementami oceniania kształtującego dla klasy IV szkoły podstawowej. ***Anna Szmidt - Pawłowska*** **..... 77**

Poznajemy obiekty i obszary chronione w Polsce- scenariusz zajęć z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach. ***Sylwia Łaguniak*** **..... 80**

Razem możemy więcej - scenariusz lekcji wychowawczej w klasie IV szkoły podstawowej. ***Elżbieta Burda*** **..... 83**

Trudne sytuacje w naszej klasie - scenariusz zajęć w klasie V szkoły podstawowej. ***Ewelina Gajda*** **..... 91**

Utrwalenie wiadomości o czasowniku -scenariusz zajęć z języka polskiego przeprowadzonych w klasie IV szkoły podstawowej. ***Liliana Radzik*** **..... 96**

Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne dla dzieci z trudnościami w pianiu i czytaniu. ***Beata Dyła- Fontańska*** **..... 101**

Twórcze bazgranie, czyli jak wykorzystać kreatywność ucznia na lekcjach języka angielskiego. ***Agata Subczyńska*** **..... 105**

Aktywne gospodarowanie czasem – scenariusz zajęć otwartych z podstaw przedsiębiorczości. ***Agnieszka Kulpińska- Górska*** **..... 110**

Jak my to robimy?– prezentacja koncepcji procesu wspomagania i działań wspierających placówki oświatowe w powiecie pabianickim. ***Małgorzata Biegajło*** **..... 113**

Cyberbezpieczeństwo w szkołach – list Minister Edukacji Narodowej 122

Wstęp do biuletynu

Szanowni Państwo!

Znajdujemy się aktualnie w dobie zmian strukturalnych i programowych w oświacie, jednak niezależnie od reformy, zawsze jest i pewnie będzie zapotrzebowanie na dobre, sprawdzone, konspekty lekcji, scenariusze zajęć, karty pracy i inne przydatne materiały metodyczne.

Dlatego w naszym biuletynie po raz kolejny oferujemy interesujące rozwiązania metodyczne do wykorzystania w szkole i przedszkolu, pozyskane tym razem w znakomitej większości od Państwa właśnie, czynnych nauczycieli, którzy zechcieli podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi.

Bardzo nas to cieszy, bo jest efektem inicjatywy Ośrodka, którego ambicją jest wymiana doświadczeń zawodowych i rozwiązań oraz możliwość wzmacniania i rozwoju kompetencji pedagogicznych. Ten sposób dzielenia się wiedzą i doświadczeniem stanowi również ważny przyczynek w dorobku nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy.

Najwięcej materiałów do tego numeru biuletynu pochodzi od nauczycieli przedszkoli, które objęte były procesem kompleksowego wspomagania ze strony ośrodka, tj. PM Nr 2, 4 i 15 w Pabianicach.

Stąd najbogatszy „zestaw" wsparcia metodycznego o bardzo zróżnicowanej tematyce, jest skierowany tym razem właśnie do nauczycieli przeszkoli i klas 1 -3 szkoły podstawowej, od „Wiosennych kwiatów", „Jesiennych zabaw z deszczem" i „Zwierząt Afryki" poczynając, a na propozycjach zajęć z gimnastyki korekcyjnej kończąc.

W gamie naszych propozycji znajdą też Państwo ofertę różnych sposobów realizacji niektórych tematów zajęć z języka polskiego i przyrody do klasy czwartej oraz lekcji wychowawczej do klasy piątej.

W biuletynie znajdą Państwo również gotowe scenariusze do zajęć z elementami OCENIANIA KSZTAŁTUJĄCEGO (OK).Wśród nich najbardziej podstawowe, czytelne i motywujące dla uczniów to tzw. NACOBEZU – *czyli wskazywanie im, na co będziemy zwracać uwagę, pytania kluczowe oraz cele sformułowane w języku ucznia.*

Kadrze zarządzającej oświatą w naszym powiecie polecamy artykuł „Kompleksowe wspomaganie- jak my to robimy", w którym dyrektor ośrodka Małgorzata Biegajło zachęca do korzystania tej formy wspomagania szkół w rozwoju w nadchodzącym roku szkolnym, pokazując wymierne korzyści dla uczniów, nauczycieli i całego procesu rozwoju szkoły.

Mamy nadzieję, że czas spędzony przy lekturze naszego biuletynu będzie dla Państwa czasem pożytecznej refleksji nad własną praktyką zawodową.

z edu–pozdrowieniami

Zofia Szmidt, Eliza Matusiak

i autorzy zamieszczonych materiałów

Całuśny smok - scenariusz zajęć otwartych w edukacji przedszkolnej. *Izabela Kościuk, Paulina Pintera*

Scenariusz opracowany w oparciu o szkolenie
pt. ”Stosowanie technik i strategii teatralnych oraz dramowych w procesie wychowawczo – dydaktycznym w pracy z małym dzieckiem”
prowadzone przez panią Hannę Jastrzębską-Gzella.

PM Nr 2 w Pabianicach

Temat: **Całuśny smok.**

Cel ogólny:

- rozwijanie umiejętności rozpoznawania, nazywania i komunikowania uczuć.

Cele szczegółowe - dziecko:

- wyraża swoje uczucia;
- rozwija wyobraźnię twórczą;
- współpracuje z rówieśnikami;
- rozumie znaczenie wyrażenia „Nie rób drugiemu co tobie niemiłe”.

Podstawa wychowania przedszkolnego - Obszar: III.4. , VII. 2. , VIII.1

Metody:

czynne, słowne, pokazu, metody dramy,

technika twórczego myślenia - „burza mózgów”.

Formy pracy:

praca w grupach

Środki wspomagające:

autorskie opowiadanie nauczycielki „Całuśny smok”, pacynka - króla, szata króla, korona, strój smoka, strój dziewczynki, jagody z krepiny, kosz,

płyta CD z piosenkami.

Przebieg:

1. Zabawa dramowa- przedstawienie się dzieci z gestem.
2. Improwizacja ruchowa do opowiadania autorskiego pt. **„Całuśny smok”:**

Działo się to całkiem niedawno w królestwie, w którym rządził z reguły roześmiany król Radosław Radosny i słynąca z niezwykłej urody jego żona królowa Sława Sławna. Król i królowa mieli bardzo kochanego syna Miłosza, który bardzo chciał miłować i poślubić jakąś dziewczynę. Niestety było to niemożliwe, a to z powodu ogromnie całuśnego smoka. Przez tegoż smoka z królestwa uciekły wszystkie dziewczyny, ponieważ, gdy którąś spotkał, zaraz ją podnosił i bardzo długo całował, a panny po prostu tego nie lubiły.(wejście w rolę- zarzucenie przebrania smoka i „całowanie” dzieci oraz zaproszonych gości).

W sąsiednim królestwie mieszkała z rodzicami słynąca z miłego usposobienia królewna Miłosława. Dziewczyna często chodziła do lasu po jagody, borówki i poziomki z których piekła pyszne ciasta.

a) zabawa ruchowo-naśladowcza pt. ”Zbieranie jagód”- dzieci i nauczycielki zbierają jagody z krepiny do koszyka; (Stop klatka)

Pewnego dnia znów wybrała się do lasu po jagody, gdyż chciała upiec drożdżówki. Tak długo zbierała owoce, aż się zgubiła. Nie wiedziała, że tak długo idąc znalazła się już w innym królestwie. W tym samym czasie królewicz Miłosz wybrał się konno na objazd własnego państwa.

a) zabawa dźwiękonaśladowcza pr. ”Jedzie konik”;

Królewicz już miał zawracać do zamku, gdy ujrzał coś dziwnego.

b) „Burza mózgów": „Co zobaczył król?"- wypowiedzi dzieci nt. Co zobaczył król?

Na leśnej polanie piękna dziewczyna próbowała wydostać się z objęć smoka, a on próbował ją pocałować. Była to Miłosława, która niezadowolona próżno usiłowała wydostać się z łap całuśnego smoka. Miłosz, który był prawdziwym gentelmanem wśród królewiczów, postanowił pomóc szamocącej się dziewczynie.

c) zabawa naśladowcza z wykorzystaniem rekwizytów- pt. "Idzie król"- przejście dzieci w szacie króla i koronie jak król;

Królewicz postanowił pokonać smoka jego własną bronią i zaczął go całować (wejście w rolę- całowanie przez dzieci smoka).
Całuśny smok zdenerwował się okrutnie i uciekł, gdzie pieprz rośnie, tak naprawdę on też nie lubił być całowany, gdy nie miał na to ochoty.

d) rozmowa z dziećmi nt. „Co lubię, a co nie".

Miłosz, gdy tylko spojrzał w oczy Miłosławy zakochał się w niej bez pamięci. Szybko wzięli ślub. Do ich królestwa wróciły wszystkie panny, a o całuśnym smoku słuch zaginął.

3. **„Wesele"** – wspólna zabawa przy muzyce w kole z dziećmi i nauczycielkami.
4. **Ewaluacja zajęć: „Rzeźba"** - „Pokarzcie, jak się bawicie i w jakim nastroju jesteście?" (Stop klatka)

Dyrektor PODNiDM w Pabianicach podziękowała nauczycielkom prowadzącym zajęcia oraz uczestnikom zajęć za liczne przybycie. Przypomniała również, że zajęcia koleżeńskie wynikają z zaplanowanej przez radę pedagogiczną i dyrektora Przedszkola Miejskiego Nr 2 części wdrożeniowej Kompleksowego Wspomagania Placówki.

Co nadaje potrawom smak? - konspekt zajęć otwartych w klasie III szkoły podstawowej. *Aldona Biegańska*

Temat: **<u>Co nadaje potrawom smak?</u>**

Cele operacyjne zajęć - uczeń:

- pamięta powszechnie uznane smaki
- zna różne rośliny przyprawowe
- wie, jakie są możliwości wykorzystania roślin przyprawowych;
- rozumie, skąd się biorą przyprawy
- pracuje z mapą, potrafi oznaczyć miejsce, w którym uprawia się poszczególne przyprawy
- wie, że produkty czekoladowe mają różną zawartość kakao;
- prowadzi proste obserwacje
- układa zdania wg kolejności zdarzeń

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, jednolita, zróżnicowana, grupowa.

Metody: pogadanka, pokaz, obserwacja, doświadczenia, ćwiczenia praktyczne.

Środki dydaktyczne: arkusz szarego papieru, mapa świata, naturalne przyprawy: imbir, cynamon, wanilia, goździki, produkty i obrazki tych produktów: gorzkie, słodkie, kwaśne, słone, ostre, podręcznik, zeszyty ćwiczeń

<u>Przebieg zajęć</u> (w punktach):

1. Przypomnienie rodzajów smaków: Uczniowie wymieniają produkty do poszczególnych smaków
2. Ułożenie hasła: dzieci odwracają kartki z nazwami smaków. Powstaje hasło – **„Przyprawy na stołach świata"**
3. Pogadanka na temat różnych znanych dzieciom przypraw np. o pieprzu
4. Nauczyciel kładzie na każdym stoliku talerzyki z przyprawami: imbir (korzeń i mielony), cynamon (laska i mielony), wanilia (laska i cukier), goździki (suszone pączki kwiatów) i zaprasza dzieci do pracy w grupach.

   Polecenia nauczyciela dla grup:
   - Obejrzycie uważnie przyprawy, dotknijcie ich, powąchajcie, możecie też je posmakować.
   - Napiszcie odpowiedzi na postawione pytania dotyczące tej przyprawy (karta pracy) na podstawie dodatkowych informacji na kartce oraz w podręczniku
5. Po zakończonej pracy w grupach uczniowie prezentują zapisanie informacje o przyprawach i pokazują na mapie kraje, z których pochodzą te przyprawy
6. Piosenka „Pani Zima"
7. Czytanie tekstu w podręczniku o kakao i czekoladzie
8. Oglądanie krótkiego filmu na e-podręczniku o produkcji czekolady
9. Krótka pogadanka na temat kakao i czekolady
10. Układanie planu opisu powstania kakao i czekolady wg informacji z podręcznika
    - praca w grupach (układanie zdań z rozsypanki zdaniowej wg kolejności zdarzeń) i zapisanie ich do zeszytu
11. Smakowanie kakao i różnych rodzajów czekolady - degustacja,

12.Ewaluacja zajęć

13.Praca domowa

<u>Źródło:</u>

Poradnika metodycznego dla klasy III „Moje ćwiczenia" Grupa MAC S.A.

Załącznik – zdania do rozsypanki zdaniowej

Jak powstaje kakao i czekolada?

Wyciskanie tłuszczu z masy kakaowej – uzyskanie kakao.

Suszenie i prażenie ziaren kakaowca.

Mielenie ziaren.

Zbieranie owoców kakaowca.

Łączenie miazgi kakaowej z cukrem i przygotowanie czekolady.

Karta pracy dla każdej grupy taka sama, tylko zmienia się nazwa przyprawy, nad którą pracuje grupa: goździki, wanilia, imbir, cynamon

Przyprawy na stołach świata!

Goździki

Obejrzyjcie uważnie przyprawy, dotknijcie ich, powąchajcie, możecie też ich posmakować. Następnie odpowiedzcie na pytania na podstawie własnych obserwacji i podręcznika:

1. Z jakiego kraju pochodzi ta przyprawa?
   …….
2. Na jakim kontynencie leży ten kraj?
   ……
3. Jaka część tej rośliny jest jadalna?
   ……
4. Zastanówcie się do jakich potraw można dodawać te przyprawy?
   ……
5. Jaki smak ma ta przyprawa?
   ……
6. Jak pachnie ta przyprawa?
   ……
7. Czego jeszcze dowiedzieliście się o tej przyprawie?
   ……

Deszczowa pogoda - scenariusz zajęcia edukacyjnego przeprowadzonego w przedszkolu. *Elżbieta Dzionek, Marzena Zach*

PM Nr 2 w Pabianicach

Temat: **Deszczowa pogoda.**

Cele ogólne:

- rozwijanie empatii i potrzeby niesienia pomocy oczekującym;
- zachęcanie dzieci do wyrażania swoich emocji, potrzeb;
- akceptowanie przez dzieci odmienności jako naturalnych różnic miedzy ludźmi;
- umożliwienie dzieciom wyrażania siebie;
- budowanie więzi emocjonalnej między dziećmi i dorosłymi.

Cele szczegółowe - dziecko:

- rozpoznaje własne potrzeby;
- wyraża swoje emocje;
- dąży do zaspakajania potrzeb;
- wciela się w przydzieloną mu rolę;
- angażuje siebie i rodziców do wspólnej zabawy.

Obszar podstawy programowej: 1.1., 1.2., 1.3.

Metody:

czynna, słowna, pokazu, metody aktywizujące - drama

Formy:

z całą grupą, w parach

Środki wspomagające:

zagadka i rymowanki z internetu, parasole (jeden na parę), niebieskie kartki, chusta animacyjna, piosenka "Pada deszcz" płyta CD "Elementarz przedszkolaka" Nowa Era, fartuszek, duży parasol, wymyślone scenki zapisane na kartkach do wylosowania dla uczestników, utwór Freda Astaira.

Przebieg:

1. Wprowadzenie - zagadka.

Gdy świeci słońce, stawiasz go w kącie.
Kiedy deszcz rosi, nad głową go nosisz. (parasol)

2. Zabawa z chustą animacyjną w kręgu.

Wszyscy uczestnicy otrzymują i zgniatają kartkę papieru w kolorze niebieskim, następnie łapią za chustę animacyjną i na jej środek wrzucają "krople wody" powstałe ze zgniecionego z papieru. Podczas pierwszej zwrotki wszyscy stoją i śpiewają piosenkę, na refrenie kręcą się z chustą, następnie jest przerwa w muzyce i mówią rymowankę:

"*Parasolka, każdy wie, zawsze w deszczu przyda się...*"

- machają chustą tak, aby zleciały z niej krople deszczu. Po zakończeniu rymowanki, wszyscy chowają sie pod chustą. W dalszej kolejności uczestnicy wrzucają "krople deszczu" na chustę i zabawę powtarzamy zarówno przy drugiej i trzeciej zwrotce.

3. Nauczyciel w roli.

Nauczyciel informuje dzieci: gdy jedna z nauczycielek założy fartuszek jest dziewczynką - Zosią, zaś druga, gdy do ręki weźmie parasol zamienia się w niego.

Jest ładna pogoda- parasol siedzi w kacie i płacze "Nikt mnie nie lubi, jest mi smutno itp...."

Zosia dobiega do okna i cieszy się z pięknej pogody "Wyjdę na dwór, będę się bawić z koleżankami..."

Następnie sytuacja odwrotna - Pada deszcz - "Zosia się smuci, a parasol się cieszy..."

Refleksja - rozmowa z dziećmi nt. przedstawionej sytuacji.

- *Po czym poznaliście, że parasol był smutny i dlaczego?*
- *Jak sie zachowywał będąc wesoły?*
- *Kiedy dziewczynka była smutna?*
- *Kiedy dziewczynka była wesoła?*
- *A czy wy znacie takie sytuacje, kiedy jedni się cieszą , a drudzy smucą?*

4. "Gorące krzesło" - wywiad z parasolem.

- *Dlaczego byłeś smutny, gdy na dworze była piękna pogoda?*

  Parasol.....
- *Kiedy jesteś szczęśliwy?*

  Parasol.....
- *Widzę, że teraz, siedząc na krześle też jesteś bardzo przygnębiony o czym marzysz?*

  Parasol - Jestem, taki nieśmiały , że nawet nie potrafię o tym mówić. Chciałbym być szczęśliwy, ale cóż nie wiem, co z tym zrobić.

Parasol podchodzi do rodziców i dzieci, dotyka delikatnie ich ramion i prosi wybranych uczestników o pomoc:

- *Poradź mi co zrobić, aby być szczęśliwym, aby być potrzebnym?*

5. Gra dramowa.

   Dzieci tworzą pary z rodzicem. Losują karteczki z wymyślonymi scenkami. Między scenkami rymowanka zachęcająca: "*Parasole, parasolki, są w paseczki i we wzorki*"

Pary odgrywają wylosowane scenki:

- *Idziemy na spacer, ale zapomnieliśmy wziąć parasol.*
- *Mamy malutki parasol, a pada deszcz.*
- *Lubimy chodzić w deszczu po kałużach.*
- *Jesteśmy na spacerze. Zaczął padać deszcz.*
- *Kap, kap wołają spadające kropelki.*
- *Wyjście z dzieckiem do przedszkola podczas słonecznej pogody.*
- *Wyjście z dzieckiem do przedszkola podczas deszczowej pogody.*
- *Otwieranie parasola i schronienie sie pod nim w czasie deszczu.*

6. Taniec dzieci z rodzicami oraz z parasolem przy utworze "Deszczowa piosenka" Freda Astaira

7. Podsumowanie - rundka: uczestnicy zajęcia dokańczają zdanie -" Jestem szczęśliwy(a), gdy..."

Jak się nie bać nieznanego? - scenariusz zajęć edukacyjnych przeprowadzonych w przedszkolu.

Aneta Banasiak, Dorota Szewczyk –Patura

Scenariusz opracowany w oparciu o szkolenie pt. "Stosowanie technik i strategii teatralnych oraz dramowych w procesie wychowawczo – dydaktycznym w pracy z małym dzieckiem" prowadzone przez panią Hannę Jastrzębską-Gzella.

PM Nr 2 w Pabianicach

Temat: **Jak się nie bać nieznanego? -** na podstawie wiersza Danuty Wawiłow pt. "Jak tu ciemno".

Cele operacyjne – dziecko:

- rozróżnia i nazywa uczucia,
- radzi sobie z problemem emocjonalnym jakim jest uczucie lęku,
- przegania strach,
- rozumie kiedy trzeba być ostrożnym { bać się }, wymienia sytuacje

Formy pracy:

z całą grupą, indywidualnie.

Metody:

- słowna
- czynna - samodzielnych doświadczeń
- drama -wchodzenie w rolę

Środki dydaktyczne:

wiersz D. Wawiłow „Jak tu ciemno", magnetofon, płyty CD z muzyką nastrojową i groźną, kredki, kartony dla każdego dziecka, (prześcieradło białe, lampa nocna, chustki, szale, apaszki)

Przebieg zajęć:

1. ”Muzyka tworzy uczucia” – ćwiczenia wprowadzające. Dzieci zapraszają nauczycieli do wspólnej zabawy .Dzieci siedzą z zamkniętymi oczami i poddają się nastrojowi muzyki. Najpierw łagodna, cicha po chwili staje się zdecydowanie głośniejsza, groźna, niespokojna.
2. Rozpoznawanie i nazywanie uczuć przyjemnych i nieprzyjemnych – rozmowa z dziećmi o uczuciach wywołanych przez muzykę. Dzieci opowiadają z czym im się kojarzy muzyka łagodna, a z czym groźna, głośna. Prezentują to ruchem.
3. Zabawa ruchowa „Słońce – burza”.
4. Słuchanie wiersza pt. „Jak tu ciemno” D. Wawiłow.
5. Rozmowa na temat „Czego się boicie?”.
   - Czego bał się bohater wiersza?
   - Jak sobie poradził ze swoim strachem?
   - A czego wy się boicie?
   - Kto z was pokaże jak mógł wyglądać wystraszony chłopiec.
6. Zabawa ruchowo-dramowa „Pokaż strach”.

   Dzieci stoją w kręgu tyłem do środka koła, gra muzyka, gdy muzyka milknie dzieci odwracają się i pokazują ciałem jak wygląda strach.
7. Przeganianie stracha – dzieci wymyślają jak można przegonić strach (słowa, ruch).
8. Scenki pantomimiczne za prześcieradłem. Zaproszeni do zabawy nauczyciele odgrywają scenki za prześcieradłem podświetlonym latarką, tak aby było widać ich cień. Dzieci odgadują i nadają nazwę oraz wymyślają okrzyk, aby przegonić strach. Następnie po odsłonie okazuje się, że to co działo się za prześcieradłem tylko wydawało się być takie straszne.

9. Rozmowa z dziećmi nt. ”Czy to dobrze , że się boimy?”. Czy wszystkich strachów powinniśmy się bać? (których powinniśmy się bać dla własnego bezpieczeństwa)
10. Narysuj własnego stracha i nazwij go.
11. Prezentacja przez dzieci „Strachów”, wystawa prac.

Jesienne zabawy z deszczem - konspekt zajęć edukacyjnych w przedszkolu. *Monika Różańska*

PM Nr 15 w Pabianicach

Temat :**Jesienne zabawy z deszczem.**

Cel główny:

- doskonalenie sprawności manualnej.
- rozwijanie wrażliwości muzycznej
- wyrabianie koordynacji wzrokowo-ruchowej

Cele operacyjne – dziecko:

- udziela odpowiedzi na pytania dotyczące wysłuchanego utworu
- kreśli linie pionowe i ukośne naprzemiennie prawą i lewą ręką oraz oburącz
- dostosowuje swoje czynności do rytmu słyszanego utworu muzycznego
- rozróżnia stronę lewą i prawą
- rozumie polecenia nauczyciela i pracuje samodzielnie.

Metody:

- czynnościowe (samodzielnych doświadczeń, zadań stawianych do wykonania)
- słowna
- elementy systemu „Edukacji przez ruch" D. Dziamskiej
- elementy B. Strauss

Formy:

grupowa, indywidualna

Pomoce dydaktyczne:

- wiersz I. Sucharzewskiej „Słota”
- kredki pastelowe białe, niebieskie kartony, gazety,
- płyta CD do Dziamskiej, Śpiwające brzdące cz. 2 utwór 1,
- nagranie „The Clap, Clap, Sound”, małe białe koła, klej, taśma papierowa.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego - Obszar : 14.3, 4, 8.3, 3

<u>Przebieg zajęć:</u>

1. Zabawa na powitanie **„Dzień dobry”-** dzieci wykonują układ ruchowy do utworu.
2. Uważne słuchanie przez dzieci wiersza czytanego przez nauczycielkę pt. „Słota”

„Słota”

Pada gęsty kapuśniaczek
Szare niebo ciągle płacze
Siąpi nudno, mży….
Kapukapu, kapią z nieba
Kapią z rynny, kapią z drzewa
Kropelki jak łzy.
Mokną dróżki, mokną krzaki
Mokną pieski, mokną ptaki
Szary kot i my…
Chlapu, chlapu, błoto chlapie
Po kałużach jesień człapie
Otulona w mgły…

3. Omówienie treści wiersza, wyjaśnienie znaczenia słów **„kapuśniaczek”** (deszcz o drobnych kroplach i niewielkiej intensywności), **„mży”** (kiedy

pada deszcz w postaci gęsto padających drobnych kropelek). Dzieci będą udzielały odpowiedzi na pytania:

Co to znaczy niebo płacze?

Do czego podobne były kropelki?

Co zmokło na deszczu?

4. **„Deszczyk"-** zabawa ruchowa przy stolikach. Naprzemienne (prawą, lewą ręką, oburącz) rytmiczne kreślenie na niebieskiej kartce poziomych kresek do muzyki z wykorzystaniem białych kredek pastelowych, po chwili zmiana miejsca – kreślenie linii na kartce kolegi.
5. **„Zabawa z deszczem"-** instrumentacja muzyki przy wykorzystaniu gazet. Dzieci wystukują rytm ręką, nogą, zgniatają, podrzucają i prostują gazetę.
6. **„Chmura"-** praca plastyczna, naklejenie gazetowej chmury na niebieski karton.
7. **„Kropla deszczu"-** składanie koła w kroplę wg orgiami naklejenie na pracę dowolną ilość.
8. Prezentacja wykonanych prac – układanie powstałych prac na podłodze i zaproszenie dzieci do oglądania wystawy.
9. Podziękowanie za zajęcia.

Odmierzanie i obliczanie ilości płynów - konspekt zajęć otwartych w klasie III szkoły podstawowej.

Aldona Biegańska, Marzena Majchrzak

Temat**: <u>Odmierzanie i obliczanie ilości płynów.</u>**

Cele operacyjne zajęć :

Uczeń:

- używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra, mililitry. Prawidłowo posługuje się określeniami: litr, pół litra, ćwierć litra, mililitry w sytuacjach zadaniowych
- rozwiązuje proste problemy matematyczne o charakterze praktycznym z wykorzystaniem:
  - szacowania ilość płynów (1 litr) w naczyniach o różnych kształtach
  - określania pojemność naczyń i odmierzania płynów różnymi miarkami;
  - rozmieszczania płynów w różnych pojemnikach,
- rozwiązuje zadania tekstowe z użyciem miar pojemności.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa jednolita, grupowa zróżnicowana, indywidualna

Metody: pokaz, obserwacja, pogadanka, rozwiązywanie problemów klasyczna metoda problemowa, ćwiczenia praktyczne, (technika samooceny „Tak – Nie", metoda ewaluacyjna np. Tarcza strzelecka).

Środki dydaktyczne: naczynia szklane o różnym kształcie, butelki: 3 litrowa, 2 litrowe, 1 litrowe, ½ litrowe, ¼ litrowe, karty pracy, lejki, wiadra, woda

<u>Przebieg zajęć</u> (w punktach):

1. Pokaz dwóch naczyń o różnych kształtach, w każdym z nich znajduje się 1 litr wody.
   - nauczyciel pyta uczniów: W którym naczyniu jest więcej wody?
   - hipotezy wysuwane przez uczniów (można zanotować na tablicy ilu uczniów wskazuje jedną z odpowiedzi)
   - weryfikacja hipotez: odmierzenie ilości płynów z obu naczyń w butelkach z podziałką. Ustalenie, że w obu naczyniach było tyle samo wody.
   - wniosek: Ilość wody nie zależy od kształtu naczynia
2. Nauczyciel zaprasza dzieci do obejrzenia przygotowanych butelek i innych naczyń o różnej pojemności. Uczniowie odczytują podziałki na naczyniach, wyszukują takie same naczynia lub o tej samej pojemności, sprawdzają (jak?) pojemność wybranych naczyń przez zastosowanie odpowiednich miarek.
3. Przypomnienie jednostki pomiaru płynów. Uczniowie poproszeni są o pokazanie butelek 1l, ½ l, ¼ l. Ustalenie, co możemy kupić i w jakich butelkach – krótka pogadanka.
4. Zapoznanie uczniów z jednostką pojemności – mililitry. 1l – 1000 ml, ½ l – 500 ml, ¼ l – 250 ml.
5. Praca w grupach – każda grupa otrzymuje inne zadanie. Uczniowie, przelewając wodę do naczyń o różnej pojemności, szukają odpowiedzi na pytania:
   - Grupa 1 –Ile razy należy wlać do butelki o pojemności 1 litr wodę z (pełnego) naczynia ćwierćlitrowego, by ją napełnić?
   - Grupa 2 - Ile razy należy przelać do butelki dwulitrowej wodę z naczynia o pojemności ½ litra, by ją napełnić?

- Grupa 3 - Ile razy należy przelać wodę z naczynia ¼ l. (250 ml) i ½ l (500 ml) do butelki o pojemności 1 litr, by ją napełnić?
- Grupa 4 - Ile razy należy przelać wodę z naczynia ¼ l. do butelki o pojemności 2 litry, by ją napełnić?

6. Uczniowie zapisują swoje działania na tablicy
   np. 250ml + 250ml +250ml + 250ml = 1000ml = 1l oraz w karcie pracy
7. Rozwiązywanie zadania 3 i 4 – praca w grupach. Każda grupa otrzymuje to samo zadanie do rozwiązania w karcie pracy (załącznik)
8. Pokaz 2 naczyń dwulitrowych napełnionych wodą i jednego, pustego naczynia 3-litrowego.
   a) Sformułowanie problemu (pytania): Jak przelać wodę z tych naczyń, aby odmierzyć 1 litr wody?
   b) Propozycje dzieci (hipotezy)
   c) Rozwiązanie problemu przez chętne dzieci - pokaz.
9. Podsumowanie (jako uogólnienie całości) zajęć
10. Ewaluacja zajęć, jedna z technik samooceny z oceniania kształtującego, np. „Tak – Nie".
11. Praca domowa dla każdego ucznia

Karta pracy

1. Jednostki pojemności. Ile to mililitrów?

1 litr (1l) = ……..

½ litra (½l) (pół litra) = ……..

¼ litra (¼ l)(ćwierć litra) = ……

2. Ile to jest:

1 litr = …….

1 litr = ……..

2 litry = ……

2 litry = ……

3. Tata kupił 2 litry i 300 ml soku jabłkowego, 1 litr soku wiśniowego, 300 ml mleka i 250 ml śmietany. Ile płynów kupił tata?

…….

…….

Odp: …….

4. Kasia kupiła sok w butelce 500 ml. Po drodze do domu wypiła połowę soku zbutelki. Ile soku zostało Kasi?

……

…….

Odp: …….

Zadania dla grup

Grupa 1: Ile razy należy wlać do butelki o pojemności **1 litr (1000 ml)** wodę z (pełnego) naczynia **ćwierćlitrowego (250ml)**, by ją napełnić?

Grupa 2: Ile razy należy przelać do butelki **2 litrowej (2000 ml)** wodę z naczynia o pojemności **½ litra (500 ml)**, by ją napełnić?

Grupa 3: Ile razy należy przelać wodę z naczynia **¼ litra (250 ml) i ½ litra (500 ml)** do butelki o pojemności **1 litr (1000 ml),** by ją napełnić?

Grupa 4: Ile razy należy przelać wodę z naczynia **¼ litra (250 ml)** do butelki o pojemności **2 litry (2000 ml)**, by ją napełnić?

Przez emocje do twórczości - scenariusz zabaw i ćwiczeń oparty na programie autorskim. *Irena Królak, Ewelina Maciszewska*

PM Nr 4 im. Misia Uszatka
w Pabianicach

Temat: **Potrafię mówić o swoich uczuciach, twórczo się bawić, przez co rozwijam pozytywny obraz swojego „Ja".**

Cele:

- integrowanie grupy
- nawiązanie bliższych kontaktów w grupie
- ćwiczenia umiejętności komunikowania się
- wyrażanie i nazywanie uczuć własnych oraz zwracanie uwagi na uczucia innych ludzi i ich akceptowanie
- pobudzanie aktywnego i twórczego uczestnictwa oraz współdziałania w sytuacjach zadaniowych
- budowanie dobrej samooceny oraz poczucia własnej wartości

Metody:

- czynne: samodzielnych doświadczeń, zadań stawianych do wykonania
- percepcyjne: obserwacji i pokazu
- słowne: rozmowy, opowiadania
- techniki twórczego myślenia
- pedagogika zabawy

Pomoce:

kłębki z włóczką, kaseta magnetofonowa, obrazki przedstawiające emocje, instrumenty perkusyjne, płyta CD z nagraniem, torebki papierowe, kredki, flamastry, karteczki z napisanymi emocjami, obrazki wycięte z gazet, obrazki przedstawiające postacie bajkowe

Przebieg:

Obszar I - „Uczestnictwo w grupie"

1. **Zabawa na powitanie ze śpiewem** „Czy (imię) jest dziś z nami, tak, tak dziś jestem z wami. Czy (imię) jest dziś z nami, witamy ją,(go) brawami".
2. **„Pajęczynka"**. Do zabawy potrzebny jest kłębek wełny. Uczestnicy siedzą w kręgu i rzucają do siebie kłębek mówiąc np. „Ania do Gosi" aż powstanie pajęczynka. Następnie zwijają nitkę w odwrotnej kolejności, pokonując pajęczynkę i mówią na ucho coś miłego, serdecznego, osobie do której dotrą.
3. **„Chodzenie i dotykanie"**. Uczestnicy tworzą węża (stając jeden za drugim). Za każdym razem inna osoba jest głową węża i jest przewodnikiem. Podczas chodzenia przewodnik wywołuje nazwę jakiejś części ciała. Pozostali muszą wtedy jej dotknąć, nie przerywając marszu np. (uszy, nos, barki, brzuch, kolana…). Po wydaniu dwóch poleceń przechodzi na koniec węża i następna osoba jest przewodnikiem.
4. **Taniec „Zaproszenie do tańca"**. Uczestnicy chodzą po sali, klaszczą w rytm melodii, jednocześnie kokieteryjnie zaglądają w oczy napotkanym osobom. Po zmianie rytmu tworzą kilkuosobowe kółeczka trzymając ręce w górze-chwyt „W"i podskakują wesoło.

Obszar II - „Rozumienie siebie i innych"

1. Rozpoznawanie i nazywanie uczuć na podstawie ilustracji.
2. **„Zabawa w Czarodzieja"**. Cała grupa jest smutna. Wybieramy Czarodzieja, który wchodzi do środka i za pomocą mimiki, gestu ma za zadanie rozbawić smutny krąg, gdy się uda wszyscy biją brawo.
3. **„Orkiestra"**- wyrażanie swoich emocji za pomocą instrumentów. Najpierw wyrażamy swoją sympatię do kolegi lub koleżanki, później pokazujemy, jak się złoszczę, kłócę. Można zapytać, co zrobić, gdy się ze sobą kłócimy, kiedy nam źle?

Jak można doprowadzić do zgody, proponowanie skutecznych sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

Uwaga dla nauczyciela: dzieci powinny zrozumieć, że odczuwanie złości nie jest czymś złym. Złe są kłótnie, bójki, krzywdzenie kogoś, obrażanie, wyzywanie, zaś okazywanie złości płaczem jest czymś naturalnym. Dzieci powinny sobie uświadomić, że nasza złość, gdy zmieni się w kłótnię, bójkę, może wyrządzić krzywdę innym osobom. Ważne jest więc nauczenie się radzenia sobie ze swoją złością i odreagowywania na różne sposoby.

4. **„Start rakiety"** - uwalnianie złych emocji i wysyłanie w kosmos. Zabawę rozpoczynamy od pukania palcami po podłodze, cicho i powoli, potem coraz szybciej i głośniej. Następnie klaszczemy w dłonie z natężającą się głośnością i we wzrastającym tempie. Później tupiemy nogami cicho i powoli, potem coraz szybciej i głośniej. Na koniec wyrzucamy z wrzaskiem ręce do góry – rakieta wystartowała! Powoli siadamy na swoich miejscach, wyciszamy się– rakieta znika za chmurami i jesteśmy radośni.
5. **„Nie chcę cię, nie chcę cię.."** - zabawa muzyczna w parach.
6. **„Maski"** - wykonanie z papierowych toreb - twarzy – masek (można narysować, albo wykleić). Maska ma dwa oblicza: z jednej strony wesoła, z drugiej smutna. Dzieci zakładają na rękę. Przy muzyce raz wesołej, raz smutnej prezentują swoje maski. Można przedstawić dzieciom pewne sytuacje, by w odpowiedzi na nie zaprezentowały którąś ze stron swojej maski np.:
   - dostałem ulubioną zabawkę
   - kolega nie chce się ze mną bawić
   - tata naprawił mi rower itp.
7. **„Pokaż, jakie to uczucie"** - dzielimy grupę na 4-osobowe zespoły. Każdy zespół niewerbalnie ma przedstawić jedno podane na kartce uczucie np.: cierpienie, radość, zwycięstwo, miłość, złość, smutek. Pozostali mają odgadnąć uczucie. Na zakończenie zadajemy pytania:

– Czy wszyscy w jednakowy sposób prezentowali to samo uczucie?

– Czy wszyscy bez problemu odgadli, jakie uczucia były prezentowane?

Po ćwiczeniu należy zwrócić uwagę na fakt, że w komunikacji niewerbalnej komunikat może być odbierany różnie, niejednoznacznie, jak również, że emocje można przedstawić w różny sposób.

Obszar III - „Aktywność twórcza"

1. **„Opowiadanie obrazkowe"** - obrazki wycięte z gazet, czasopism układane są w szeregu. Zadanie polega na ułożeniu jak najbardziej sensownego opowiadania na podstawie tych pozbawionych zależności obrazków. Można podzielić grupę na kilka zespołów.
2. **„ Głuchy telefon"** - siedząc w kręgu, jedna z osób mówi wymyślone słowo na ucho do sąsiada siedzącemu po prawej stronie, ten kolejnej osobie również na ucho mówi wyraz kojarzący się z tym usłyszanym poprzednio. W ten sposób bawią się wszyscy. Po zakończeniu rundy każdy uczestnik głośno przedstawia swoje skojarzenie.
3. **„ Jaka to postać?"**- dzieci siedzą w kręgu. Wybieramy jedno dziecko, któremu na plecach przyklejamy obrazek z postacią bajkową. Zabawa polega na zadawaniu przez to dziecko prostych pytań np. Czy jest to zwierzę? Pozostali uczestnicy odpowiadają : tak lub nie. Zabawa trwa do momentu rozszyfrowania danej postaci.

Obszar IV - „Poczucie własnej wartości"

1. **„Rozeta"**- uczestnicy dzielą się na równoliczne grupy. Każda z grup otrzymuje karton, na którym reprezentant grupy rysuje: na środku koło i przylegającą do niego taką ilość płatków, ile osób jest w grupie. Wspólnie zastanawiając się uczestnicy wpisują w płatkach kolejno co ich wyróżnia, a potem wpisują w środku rozety, co ich łączy. Uczestnicy spotykają się ponownie w kręgu, prezentują swoje rozety i zastanawiają się, co łączy wszystkich. Próbują nadać wspólną nazwę grupie.

Ewaluacja: Na koniec spotkania każdy z uczestników adekwatnie do swojego nastroju wybiera naklejkę z buzią przedstawiającą odpowiednie uczucie i uzasadnia swój wybór.

Bibliografia:

1. Domań R.,*Metody pedagogiki zabawy w pracy z dziećmi,* Lublin 2003
2. Jachimska M., *Grupa bawi się i pracuje*, Oficyna Wydawnicza UNUS,Wałbrzych 1994
3. Kołodziejczyk A., Czemierowska E., Kołodziejczyk T., *Program zajęć wychowawczo-profilaktycznych „Spójrz inaczej"* Wydawnictwo ATE s.c.Skarżysko-Kamienna 1997
4. Zgonek E., Konieczny M., *Historyjki obrazkowe „Pomóżmy innym"*
5. Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży - materiały z warsztatów *Przedszkolaki krok I i II*

Scenariusz sytuacji edukacyjnej dla dzieci 3 i 4 – letnich.

Anna Limiera

PM Nr 4 im. Misia Uszatka
w Pabianicach

Temat: **Jak ubieramy się w zimie? – zabawne przebieranki.**

Cele ogólne:

- wytłumaczenie potrzeby dostosowania ubioru do warunków atmosferycznych panujących na dworze
- doskonalenie umiejętności samodzielnego ubieraniem się i rozbierania
- poszerzanie wiadomości dotyczących pogody

Cele szczegółowe:

- dziecko stara się zapamiętać nazwy ubrań zimowych
- dziecko stara się poprawnie zakładać i zdejmować pojedyncze części zimowej garderoby
- dziecko stara się określić charakterystyczne dla zimy cechy pogody

Materiały:

- elementy zimowej garderoby (czapki, szaliki, rękawiczki, kurtki, zimowe buty)
- elementy garderoby charakterystyczne dla pozostałych pór roku (klapki, szorty, okulary przeciwsłoneczne, etc)

Metody i formy pracy:

- praca indywidualna
- pracy grupowej
- zabaw integracyjnych
- metoda oglądowa
- metoda praktyczna

Obszar z podstawy programowej:

11/1 Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń.

Dziecko kończące wychowanie przedszkolne:

1) rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody (np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę);

Ramowy przebieg:

1. Powitanie dzieci na zajęciach. Nauczycielka wita się z dziećmi zabawą siedząc w kręgu i wypowiadając słowo: "Hej!" – machając przy tym ręką mówi: "Witam wszystkich, którzy… mają ciemne włosy, lubią lody, mają siostrę itp.". Wywołani krzyczą: "Hej!
2. Wprowadzenie w tematykę zajęć. Rozmowa z dziećmi na temat zimowej pogody za oknem. Dzieci starają się opowiedzieć o tym, co widzą, odpowiadając na pytania pomocnicze nauczycielki.
3. Prezentacja zgromadzonych strojów. Dzieci starają się prawidłowo je nazwać. Odpowiadają też na pytanie czy dany element garderoby można nosić w zimie.
4. Rozwiązywanie zagadek o elementach garderoby

   Nosi je na rękach
   nawet słaby malec.
   Mogą mieć pięć palców,
   albo jeden palec. (rękawiczki)

   Spinany na rzepę, blaszkami podkuty,
   wsuwany wiązany – to wszystko są (buty)

Są na świecie kapelusze, chustki kolorowe,
a ja swym wełnianym ciepłem ogrzewam twą głowę.
Czy z pomponem, czy we wzorki- cieszą ogromnie.
Kiedy mroźne dni zimowe pamiętajcie o mnie (czapka)

Ciepły kołnierz, mocny zamek, guziki, rękawy;
jestem z tobą zawsze podczas śniegowej zabawy (kurtka)

Na szyję zakładam,
gdy dopiecze zima,
owijam nim szyję,
kiedy mróz przytrzyma! (szalik)

Zawsze będzie Ci wygodnie,
gdy w zimę na nogi włożysz (spodnie)

Kiedy dziecko poda prawidłowe rozwiązanie zagadki odszukuje część garderoby pośród strojów. Następnie stara się właściwie założyć ją na siebie i zdjąć.

5. Każde z dzieci wybiera sobie dwa zimowe ubrania i próbuje odpowiednio założyć je na siebie, następnie dzieci opowiadają, jaki element garderoby wybrały i zdejmują go.
6. Zakończenie zajęć. Na koniec nauczycielka zaprasza dzieci do zabawy ruchowej „bałwanki". Dzieci biegają po sali przy dźwiękach tamburyna. Kiedy instrument ucichnie przybierają nieruchomą postać bałwanka.
7. Podziękowanie za zajęcia.

Scenariusz zajęć gimnastyki korekcyjnej w przedszkolu. *Monika Różańska*

PM Nr 15 w Pabianicach

Temat: **Ćwiczenia stacyjne, korekcyjne w wadzie postawy kolana koślawe i stopa płaska.**

Rodzaje ćwiczeń:

- wzmacniające mięśnie: półścięgnisty, półbłoniasty, krawiecki, obszerny przyśrodkowy, smukły, mięśnie łydki, mięśnie podeszwowe stopy,
- rozciągające: dwugłowy uda, pasmo biodrowo- piszczelowe, naprężacz powięzi szerokiej,
- oddechowe.

Wiek ćwiczących: 6 lat

Liczba ćwiczących: 16 osób

Czas ćwiczeń: 45 minut

Miejsce ćwiczeń: sala gimnastyczna

Przybory:

drabinki, materac, ławeczka gimnastyczna, lina, piłeczki tenisowe, piłki, drobne zabawki, obręcze, piłeczki pingpongowe, skakanki, woreczki.

Przebieg:

- Test na sprawdzenie szpotawości kolan – Dziecko powinno stanąć w pozycji habitualnej i złączyć ze sobą kolana. Następnie należy sprawdzić odstęp

między kostkami. Jeśli odległość wynosi więcej niż 4 cm mówimy o koślawości kolan.

– Test na stopę płaską – zmierzenie odległości od podłoża do wierzchołków wysklepień podłużnych zewnętrznych i wewnętrznych stóp. Test wykonujemy przykładając brzeg ekierki do wewnętrznej a następnie do zewnętrznej krawędzi stopy. Jeżeli po wewnętrznej stronie jest mniej niż dwa i pół centymetra, a po zewnętrznej mniej niż pół centymetra to może to wskazywać o występowaniu płaskostopia.

Część lekcji	Tok lekcji	Lp.	Treść lekcji	Czas	Uwagi
Część wstępna	Czynności porządkowe	1.	Zbiórka, powitanie, przygodowanie sali i przyborów do ćwiczeń	2 min.	Uczniowie ustawieni w szeregu.
	Rozgrzewka	2.	Zabawa ożywiająca: Berek - "zając wielkanocny"- Zabawa polega na chwytaniu przez wyznaczonego berka, uciekających dzieci. Złapani uczestnicy zamieniają się w zające - skaczą w przysiadzie, machając rękami nad głową jak uszami. Skaczą do wyznaczonego miejsca, gdzie na powrót stają się uciekającymi.	4 min.	Przestrzeganie ustalonych zasad.
	Ćwiczenia oddechowe	3.	Pozycja wyjściowa - stojąca w okręgu z woreczkiem w dłoni Ruch: chód po okręgu, wznos rąk bokiem w górę- wdech, przełożenie woreczka z ręki do ręki nad głową, opust ramion bokiem w dół- wydech	1min.	Wdech – nosem Wydech – ustami
	Ćwiczenia równowagi	4.	„Nie zgub woreczka". Pozycja wyjściowa - siad skrzyżny na obwodzie koła Ruch: Na hasło dzieci ostrożnie wstają, tak aby woreczek nie spadł im z głowy idą w kole. Gdy nauczyciel klaśnie, odwracają się do środka koła i siadają w siadzie skrzyżnym.	1min.	Pozycja skorygowana

Część lekcji	Tok lekcji	Lp.	Treść lekcji	Czas	Uwagi
	Ćwiczenia koordynacyjne	5.	Pozycja wyjściowa stojąca w okręgu z woreczkiem na głowie Ruch: chód po okręgu z wysokim unoszeniem kolan z przekroczeniem linii środkowej ciała	1 min.	Pozycja skorygowana
		6.	Pozycja wyjściowa stojąca, jeden woreczek na głowie, drugi w dłoni. Ruch: chód w wysoko uniesionymi kolanami przekładanie woreczka z ręki do ręki pod kolanem, raz lewym, raz prawym.	1 min.	Jw.
	Ćwiczenia rozciągające	7.	„Dotknij woreczka”. Pozycja wyjściowa w staniu, nogi proste w kolanach Ruch: Dzieci układają woreczki przed sobą na podłodze i stają przed nimi w niewielkim rozkroku; wykonują skłon w przód, starając się dotknąć rękami woreczka; następnie prostują się i klaszczą dwa razy nad głową.		Należy zwrócić uwagę aby rozkrok nie był zbyt duży.
		8.	Pw. jw. Uczniowie przesuwają woreczek po podłodze wykonując symbol cyfry 8 między nogami.	1 min.	
	Ćwiczenia zwinnościowe	9.	Uczniowie siadają w okręgu, odliczają do 3. Na sygnał prowadzącego wstają wywołane numerki i jak najszybciej obiegają koło wracając na swoje miejsce. Uczeń, który wróci jako ostatni musi wykonać 10 x wspięcie na palce na drabince. Po wykonaniu ćwiczenia wraca do zabawy.	3 min.	Pozycja skorygowana, ręce w skrzydełka
Część główna	„Stacyjny układ ćwiczeń”	10.	Uczniowie dzielą się na 8 zesp. Każdy zespół pokazuje ćwiczenie na danej stacji. Na każdym stanowisku uczniowie ćwiczą po 1 min. Następnie zmieniają stanowisko na sąsiednie. Aż do ostatniej stacji. 1. Czołganie. Pozycja wyjściowa w leżeniu	25 min.	Uczniowie dwukrotnie wykonują ćwiczenia na każdej ze stacji W ruchu zbliżanie

Część lekcji	Tok lekcji	Lp.	Treść lekcji	Czas	Uwagi
			przodem na materacu. Czołganie się do przodu. Kolana odwiedzione naprzemianstronnie, biodra przylegają do podłogi. 2. „Bardzo wąski most" Pozycja wyściowa stojąc ramiona uniesione na wysokość barków, woreczek na głowie. Przejście po linie, palce stopy skierowane na zewnątrz. 3. Pozycja wyjściowa leżenie tyłem, nogi ugięte, kolana odwiedzione, stopy nad biodrami, w stopach piłeczka tenisowa. Uczeń wykonuje masaż stóp piłeczką. 4. Pozycja wyjściowa stanie tyłem do ściany w niewielkim rozkroku z piłką na wysokości bioder przyklejoną do ściany, ramiona wzniesione przodem w górę. Ruch: przysiad ze stopami przyklejonymi do podłogi. 5. Pozycja wyjściowastanie przodem przed obręczami. W jednej obręczy umieszczone są drobne zabawki. Przenoszenie stopą zabawek z obręczy do obręczy.		prawego kolana z prawym łokciem. Przechodząc po linie należy utrzymać równowagę. Należy zwrócić uwagę aby uczeń nie zbliżał kolan. Zwracamy uwagę na szerokie rozstawienie kolan i proste plecy. Chwytanie przedmiotów raz prawą, raz lewa nogą.
Część końcowa	Ćwiczenie uspokajające	11.	„Świecznik"- dzieci w siadzie skrzyżnym na obwodzie koła, ręce ułożone w świecznik, zdmuchiwanie świeczek z jednej i drugiej strony.	2 min.	Zwrócenie uwagi podczas przekręcania głowy.
	Czynności porządkowe	12.	Zbiórka, podsumowanie zajęć, pochwalenie dzieci. Zebranie przyborów i wyjście z Sali.	3 min.	

Witaj Wiosno - scenariusz zajęć z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach. *Aneta Kraska*

(Zadanie wykonane w ramach szkolenia prowadzonego przez Z. Szmidt)

Oddział Przedszkolny w Petrykozach

Temat: **Witaj wiosno!** (zakres: ekologia, przyroda)

Cel lekcji:

wiem, co zwiastuje wiosnę.

Cele dla ucznia:

- poznasz nazwy pierwszych wiosennych kwiatów
- powiesz się jakie ptaki przylatują do nas wiosną

NACOBEZU:

1. Rozpoznacie dwa kwiaty zwiastujące wiosnę.
2. Opiszesz i nazwiesz jednego ptaka, który przylatuje do nas z ciepłych krajów.

PYTANIA KLUCZOWE:

W jaki sposób przyroda daje nam znak, że budzi się wiosna?

Pisemna forma sprawdzenia stopnia realizacji celów z propozycją oceny/samooceny punktowej (Notatka z lukami/ Kartkówka**):**

1. Wśród rozsypanych rysunków kwiatów znajdź krokusa i przebiśnieg.
2. Narysuj ptaka, który zwiastuje wiosnę. (Następnie dzieci prezentują swoje prace. Nazywają i opisują wygląd ptaka, którego narysowali)

INFORMACJA ZWROTNA dla UCZNIA, jeśli otrzymał 90 %punktów

Doskonale poradziłeś sobie z rozpoznaniem wiosennych kwiatów. Bardzo ładnie narysowałeś też ptaka zwiastującego wiosnę. Musisz tylko jeszcze zapamiętać jego nazwę.

Wiosenne kwiaty - scenariusz zajęć z edukacji przedszkolnej z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach.

Magda Rabiega

(Zadanie wykonane w ramach szkolenia prowadzonego przez Z. Szmidt)

Przedszkole „Czarodziejska Akademia" w Pabianicach

Temat: **Wiosenne kwiaty**

Cel główny:

z jakich części zbudowany jest kwiat?

Cele zajęć - dzieci:

- poznają wygląd jednego z wiosennych kwiatów oraz jego budowę,
- wykonają zadania z kart pracy,
- dokonają obserwacji.

Nacobezu(co dzieci będą potrafiły po zajęciach):

- poznasz wygląd jednego z wiosennych kwiatów (tulipan) oraz jego budowę,
- wykonasz zadania w kartach pracy,
- dokonasz obserwacji.

Metody pracy wg Marii Kwiatkowskiej:

- metody słowne: rozmowa, zagadki, objaśnienia, instrukcje
- metody oglądowe: obserwacja, pokaz
- metody czynne: samodzielne doświadczenia, utrwalanie wiadomości

Formy pracy:

indywidualna, - zespołowa, zbiorowa

Środki dydaktyczne:

żywe kwiaty - tulipany, zagadka, sylwety wiosennych kwiatów, lupy, karty pracy, karta informacji z *nacobezu*

Przebieg zajęć:

1. Podanie celu i nacobezu przez nauczyciela.
2. Zabawa na powitanie: „Witam wszystkich, którzy…"
   - lubią wiosnę (niech do mnie pomachają)
   - lubią kwiaty (niech podskoczą)
   - lubią kolor zielony (niech zaklaszczą w ręce)
3. Wstęp do zajęć:

Nauczyciel czyta dzieciom zagadkę:

„Jak kwiatek ten się nazywa,

Co w swojej nazwie słowo – **pan** ukrywa?" (tulipan)

- rozwiązanie zagadki oraz wskazanie tulipana spośród innych kwiatów,
- oglądanie tulipana wraz z cebulką,
- określanie oraz wskazanie poszczególnych części rośliny: cebulka, korzeń, łodyga, liście, kwiat,
- pogadanka na temat poszczególnych funkcji, jakie pełnią: korzeń, łodyga, cebulka, kwiat
- wykonanie zadania w kartach pracy – dopasowanie wyrazów: korzeń, łodyga, cebulka, kwiat do odpowiednich miejsc na schemacie rośliny.

4. Spacer do pobliskich ogródków działkowych (dzieci zaopatrzone są w lupy)
   - wyszukiwanie tulipanów w ogrodzie,
   - oglądanie przez lupę poszczególnych części kwiatu.
5. Powrót do przedszkola.

6. Pytanie kluczowe. Dzieci siedzą na dywanie. Nauczyciel zadaje pytanie:

   Z jakich części zbudowany jest kwiat?

7. Podsumowanie zajęć: „Rybi szkielet".

   Dzieci dokonują samooceny stopnia opanowania nacobezu poprzez przyklejenie buzi wesołej lub smutnej w miejscu ocenianej kategorii.

*Rybi szkielet - na narysowanym szkielecie nauczyciel zamieszcza karteczki z napisami: „atmosfera pracy", „wiedza zdobyta podczas zajęć", „nauczyciel prowadzący zajęcia", „pozostali uczestnicy zajęć". Dzieci mają za zadanie przyklejenie buzi wesołej lub smutnej w miejscu ocenianej grupy.

Wyrażamy emocje - scenariusz zajęć otwartych dla rodziców przeprowadzonych przedszkolu. *Izabella Fiuk, Monika Józefiak*

PM Nr 2 w Pabianicach

Temat: **Wyrażamy emocje**

Cele ogólne:

- wzbogacanie wiedzy na temat uczuć i emocji;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- rozwijanie optymistycznych postaw wobec życia;
- stwarzanie okazji do wyrażania i odczytywania różnych stanów emocjonalnych;
- stwarzanie okazji do podejmowania twórczych zabaw ruchowych, muzycznych i plastycznych;

Cele szczegółowe - dziecko:

- rozpoznaje, nazywa i pokazuje swoje uczucia i emocje;
- buduje pozytywny obraz własnej osoby;
- rozwija umiejętności aktorskie poprzez zabawy parateatralne;
- rozpoznaje potrzeby innych i im pomaga

Metody:

czynne, oglądowe, słowne, dramy,

Formy:

indywidualna, zbiorowa

Przebieg:

1. Jeżeli Ci wesoło" – zabawa integracyjna przy piosence.

   Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
   uśmiechnij się do wszystkich i zaklaszcz w dłonie swe
   Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
   to podnieś brwi do góry i dotknij czoło swe.
   Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
   to otwórz teraz usta i zamknij oczy swe
   Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
   to pokaż najpierw język, a potem żeby swe.

2. „Przesyłka" zabawa aktywizująca.
   Nauczyciel prezentuje dzieciom przesyłkę, która znalazł pod drzwiami. Prosi o sprawdzenie, co w niej się znajduje. Cała sytuacja ma prowadzić do nazwania emocji, jakie towarzyszą dzieciom w trakcie poznawania pudełka.
3. „O strachliwym smoku Osika i dzielnej królewnie Przytuli" – fragmenty bajki terapeutycznej D. Ślepowrońskiej. Nauczyciel czyta bajkę odnalezioną w pudełku. Dzieci w trakcie jej czytania bajki wcielają się w rolę jej bohaterów.

4. Rozmowa na temat inscenizacji kierowana przez nauczyciela.

5. „Powiedz smokowi, co cię smuci, czego się boisz" W jaki sposób możemy pokonać strach i smutek?

6. Rzeźby – zamiana smutnego smoka w radosnego.

7. „Kukiełki bajkowe" –wspólne tworzenie kukiełek do przedstawienia o smoku i ich prezentacja

8. Podziękowanie za wspólną zabawę.

Zimowe śpiochy - scenariusz sytuacji edukacyjnych w edukacji przedszkolnej. *Irena Królak*

PM Nr 4 im. Misia Uszatka
w Pabianicach

Temat: **Zimowe śpiochy.**

Cele ogólne:

- utrwalenie wiadomości dotyczących jesiennych zwyczajów zwierząt (jeża, wiewiórki, niedźwiedzia, żaby, lisa
- rozwijanie umiejętności liczenia w zakresie 4

Cele operacyjne – dziecko:

- wie lub dowiaduje się w jaki sposób wybrane zwierzęta przygotowują się do zimy
- stara się przyporządkować ilustracje zwierząt do ich mieszkania
- ćwiczy dzielenie wyrazów nazw zwierząt na sylaby
- stara się liczyć w zakresie 4

Metody:

- słowne: opowiadanie, rozmowa
- czynne: zadań stawianych do wykonania, samodzielnych doświadczeń
- percepcyjne: obserwacja i pokaz

Pomoce dydaktyczne:

płyta CD z nagraniem piosenki, opowiadanie, ilustracje zwierząt i ich zimowych mieszkań, tamburino, orzechy włoskie, torby papierowe, małe obręcze, karty pracy.

Przebieg:

1. **„Chodźcie wszyscy”** - zabawa ze śpiewem na powitanie.
2. Zapoznanie z gościem pajacykiem „Wiercipiętkiem”.
3. **„Wiercipiętek ogląda mieszkania na zimę” -** słuchanie opowiadania M. Galicy czytanego przez nauczyciela w oparciu o ilustracje.
4. Rozmowa kierowana pytaniami do treści obrazka.
5. **„Leśne zwierzaki”** - zabawa ruchowa.
6. **„Zapasy wiewiórki”** - zabawa dydaktyczna.
7. **Prawda czy fałsz**? - zabawa słowna.
   - zimowe mieszkanie misia, to gawra (P)
   - niedźwiedź zapada w sen zimowy (P)
   - wiewiórka zagrzebuje się w błoto (F)
   - jeż zbiera liście, aby zbudować z nich zimowy domek (P)
   - lis mieszka w dziupli (F)
8. **„Zwierzęta szukają swoich domków”** - zabawa ruchowa.
9. **„Leśne domki” -** karty pracy
10. Ewaluacja i podziękowanie.

Bibliografia:

1. *Przewodnik Metodyczny 1 „Przygoda z uśmiechem”* Czterolatek WSiP

Zwierzęta Afryki -scenariusz zajęć edukacyjnych w przedszkolu.

Małgorzata Gmosińska

PM Nr 15 w Pabianicach

Temat: **Zwierzęta Afryki.**

Cele ogólne:

- utrwalenie wiadomości nt. zwierząt Afryki
- rozwijanie wyobraźni, wypowiadanie się poprzez różne techniki plastyczne
- rozwiązywanie zagadek,
- wyrażanie muzyki ruchem, tworzenie akompaniamentu

Cele operacyjne (dziecko):

- przenosi się w wyobraźni w inne miejsce,
- zna niektóre zwierzęta Afryki (lew, małpa, żyrafa, słoń),
- składa w całość pocięty obrazek,
- ilustruje ruchem sposób poruszania się zwierząt,
- rozwiązuje zagadki,
- przejawia inwencję twórczą w plastyce, ruchu, muzykowaniu
- zna zasady zabawy ruchowej, aktywnie w niej uczestniczy, dba o bezpieczeństwo swoje i innych,

Podstawa wychowania przedszkolnego:

Obszar:

1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.

2) przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;

9. Wychowanie przez sztukę - różne formy plastyczne.

2) umie wypowiadać się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;

12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.

1) wymienia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych,

14. Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania.

1) dysponuje sprawnością rąk oraz koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania;

Metody:

- słowna – opowiadanie, instrukcja
- czynna –zadań do wykonania, samodzielnych doświadczeń (zabawy rytmiczne – metoda C. Orfa, plastyczne, pantomima, wizualizacja)
- oglądowa –pokaz ilustracji, wytworów dzieci

Formy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

ilustracje przedstawiające dzikie zwierzęta (lew, słoń, żyrafa), karty pracy (pocięte obrazki), płyta CD z nagraniem piosenki "Podróż do Afryki", instrumenty perkusyjne, materiały plastyczne

Przebieg zajęć:

1. Wizualizacja „Podróż do Afryki”

Za chwilę udasz się w podróż do dalekiej Afryki. Jest cicho, spokojnie, a do ciebie zbliża się latający dywan. Siadasz na nim, a on unosi cię wysoko i leci ponad polami, lasami i morzami. Nagle zwalnia.

Dotarłeś do Afryki, wysiadasz i idziesz na ląd po wodzie (wysokie unoszenie kolan), a potem po gorącym piasku (lekkie podskoki). Rozglądasz się uważnie na boki. Idziesz bardzo cicho by nie spłoszyć lwa, albo by ciebie nie usłyszał lew (idziesz na palcach). Nagle sam zamieniasz się w lwa – poruszasz się tak jak on, ryczysz jak lew – król zwierząt. Cicho! (dajemy palec na buzię). Słychać jakiś szelest. Uciekasz na drzewo (naśladujesz wspinanie się na drzewo). O! Jaka miła małpka - chcesz to się pobawimy. Pomałpujmy tak jak ona (dzieci naśladują ruchy partnera) np. drapiesz się po plecach, skaczesz na jednej nodze, śmiejesz się itp.). Jesteś już bezpieczny, lew ci nie grozi możesz zejść z drzewa (naśladujesz schodzenie z drzewa). Ruszasz dalej w drogę. Przed tobą rzeka, musisz ją przeskoczyć (duży skok do przodu), a teraz skaczemy po kamieniach (małe podskoki). Wychodzisz na brzeg i przechodzisz obok ogromnego słonia (naśladowanie ruchu słonia). Uwaga! - śpiący wąż (dzieci kładą się na podłodze i sycząc poruszają się po niej). Nareszcie jesteśmy na miejscu. Cieszysz się i radośnie tańczysz/grasz przy piosence „Podróż do Afryki".

2. Mieszkańcy przygotowali dla was zagadki.

"Jakie to zwierzę?" - rozwiązywanie zagadek słownych. Po odgadnięciu zagadki, wybrane dziecko (młodsze) wskazuje ilustrację zwierzęcia.

Choć przypomina człowieka
Na drzewo chętnie ucieka
Banany zjada łapczywie

I wrzeszczy przeraźliwie (**małpa**)

Wielkie łapy
Wielka głowa
Wokół głowy grzywa płowa
Kłopot musi mieć prawdziwy
Z uczesania takiej grzywy (**lew**)

Jest szary, powolny i wielki
I uszy ma w kształcie wachlarzy,
Ma trąbę i ogon z pędzelkiem
Je dużo i dużo też waży (**słoń**)

Wśród zwierząt najdłuższą ma szyję
Więc pewno nie często ją myje
Na sierści ma plamy wzorzyste,
Wprost z drzewa zrywa liście soczyste **żyrafa**)

Zabawa rytmiczna z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych – dzieci dobierają instrument do zwierzęcia, chętne nadają rytm – pozostałe poruszają się we wskazanym rytmie naśladując wybrane zwierzę (słoń, żyrafa, lew, małpa)

3. „Puzzle" - zabawa ruchowa.

Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku część obrazka przedstawiającego zwierzę Afryki.

Wybrane dziecko uderza w "zaczarowany bęben" – różne rytmy , na przerwę dzieci grupują się składając obrazki zwierząt w całość.

4. "Powrót do domu"

Wracamy do przedszkola. Siadasz na latającym dywanie. Dywan teraz leci bardzo wolniutko, a ty oglądasz piaszczystą pustynię i zieloną sawannę, a na niej przeróżne zwierzęta. Zobacz, tam żyrafa obgryza liście wysokiej akacji.

Krokodyl pluszcze się w wodzie, a dwie papugi siedzą na drzewie. Lecisz dalej i widzisz wędrującego nosorożca. Pewnie szuka wody. Jak tu pięknie! Pozostań chwilę w tej dalekiej krainie i pooglądaj jeszcze raz zwierzęta, które spotkałeś. Przyjrzyj się zwierzętom jeszcze raz i postaraj zapamiętać. (Cisza – czas na wizualizację). Twoja podróż dobiega końca. Dywan ląduje, wysiadasz.

Zaproszenie do wykonania pracy plastycznej.

5. Praca plastyczna „Zwierzęta Afryki"

   Nauczyciel prosi dzieci o zajęcie miejsc przy stolikach.

   Zadanie: wykonanie przez dzieci wybranego zwierzęcia (lew, słoń) spotkanego podczas podróży do Afryki dowolną techniką. Dzieci prezentują wykonane prace. Wystawa.

Źródła:

1. http://www.przedszkola-swiat.pl/ (scen. „Świat dzikich zwierząt")
2. http://boberkowy-world.blogspot.com/2014/06/zwierzeta-egzotyczne-z-wizyta-na.html
3. http://www.przedszkole25.jaworzno.edu.pl/publikacje/usia.html
4. http://www.przedszkola.edu.pl/dzien-w-afryce---scenariusz-zajec-dla-dzieci-5--i-6-letnich.html

Dodawanie i odejmowanie w zakresie 9 - scenariusz zajęć z zakresu edukacji matematycznej w klasie I szkoły podstawowej. *Aleksandra Kociołek*

SP Nr 3 im. Mikołaja Kopernika
w Pabianicach

Temat: **Dodawanie i odejmowanie w zakresie 9.**

Cele ogólne:

- doskonalenie umiejętności wykonywania obliczeń matematycznych
- doskonalenie umiejętności postępowania według określonych reguł i zasad

Cele operacyjne: Uczeń

- samodzielnie wykonuje co najmniej cztery działania z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb w zakresie 9 podczas udziału w grze planszowej „Matematyczne wyścigi";
- wykonuje obliczenia w zakresie 9 podstawiając określone liczby pod symbole, określa ile elementów jest w zbiorze i zaznacza prawidłową odpowiedź w karcie pracy;
- przelicza w zakresie 20 oraz dodaje i odejmuje „na konkretach" w zakresie 12 uczestnicząc w zabawach matematycznych z kostką do gry.

Metody nauczania wg. Szloska:

- metoda podająca (objaśnienie, opis)
- metoda problemowa (gra dydaktyczna)
- metoda praktyczna (uczenie się przez działanie)

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa jednolita, indywidualna jednolita lub zróżnicowana

Środki dydaktyczne:

kostki do gry, gra planszowa „Matematyczne Wyścigi", karty pracy, plastikowe nakrętki do butelek, kolorowe kartki z działaniami matematycznymi.

Przebieg zajęć:

a) „Spotkanie na dywanie" – Odczytanie dzieciom wiersza wprowadzającego do tematyki zajęć:

Za górami, za lasami
Czarodziejska jest kraina,
Matadabra- zuch czarodziej
Swe rachunki rozpoczyna
Chcesz go spotkać?
Musisz przejść przez taką bramę,
Lecz uważaj, licz starannie!
Bo strażnicy: Odjąć, Dodać,
Pilnie strzegą, by wyniki
Dobrze podać!

b) Przedstawienie uczniom celów wyrażonych językiem ucznia oraz kryteriów oceniania:
   - *Na dzisiejszych zajęciach będziemy się bawić i grać w grę planszową doskonaląc przy okazji umiejętność dodawania i odejmowania w zakresie 9 i nie tylko…*
   - *Za aktywny udział w zajęciach, poprawne dodawanie i odejmowanie, możecie otrzymać nagrodę w postaci gwiazdki.*

c) Zabawa wprowadzająca w tok zajęć – uczniowie tworzą zbiory według podanego warunku i określają ich liczebność

N: *Wstają ci, którzy mają na sobie zieloną bluzkę. Ile elementów liczy zbiór dzieci z zieloną bluzką?*

Wybrany uczeń przelicza, ile jest takich osób.

N: *Proszę, by powstał zbiór dziewczynek i zbiór chłopców. Ile elementów liczy każdy ze zbiorów?*

Wybrany uczeń przelicza i podaje właściwą liczbę.

N: *Wstają wszystkie osoby, które mają dzisiaj dobry humor. Proszę, by ustawiły się w szeregu i wykonały komendę „Kolejno odlicz". Ile jest dzieci w dobrym humorze?*

Wybrany uczeń odpowiada.

d) Zabawa w parach kostkami do gry – dodawanie i odejmowanie w zakresie 12.

Jedno dziecko z pary rzuca kostkami i sprawdza, czy drugie podaje właściwy wynik dodawania lub odejmowania „wyrzuconych liczb (oczek)". Następnie zamieniają się rolami. (Ocena koleżeńska)

e) Dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 9 – gra planszowa „Matematyczne wyścigi".

Nauczyciel rozdaje po jednej planszy na grupę z grą „Matematyczne wyścigi", kartoniki z działaniami oraz pionki. Wyjaśnia zasady gry:

Na początku wszyscy stoją na pozycji „start". Następnie każde dziecko z grupy zgodnie z obowiązującą kolejnością bierze czerwony kolor karteczki z działaniem matematycznym i rozwiązuje go. Odkłada karteczkę pod spód. Przesuwa się o tyle pól, ile wynosi wynik jego działania. Staje na polu o określonym kolorze. W zależności od tego, na jakim kolorze stanie pionkiem, taki kolor karteczki z działaniem wybiera jako następny. Jeśli działanie jest wykonane niepoprawnie, uczeń traci jedną kolejkę (ocena koleżeńska).

Wygrywa ten, kto najszybciej znajdzie się na mecie. Nauczyciel wyjaśnia również funkcję „strzałki skrótów", która pozwala przedostać się od razu na określoną przez strzałkę pozycję. Kto pierwszy dojdzie do mety podnosi rękę do góry.

f) Podsumowanie wyników gry. (Informacja zwrotna)

g) Rozwiązywanie zadań/poleceń matematycznych w kartach pracy (praca indywidualna zróżnicowana). Kontrola poprawności wykonanych zadań.

h) Zadanie i wyjaśnienie pracy domowej.

i) Podsumowanie lekcji, samoocena – „spotkanie na dywanie”:

- Jak podobała wam się lekcja?

- Co wam się najbardziej podobało?

- Co sprawiło wam trudność? Możemy nad tym jeszcze popracować.

- Co było łatwe?

j) Podziękowanie dzieciom za wspólną lekcję, nagrodzenie dzieci zgodnie z ustalonymi kryteriami oceniania.

Ocenianie kształtujące w aktach prawnych i praktyce szkolnej.

Marzenna Majchrzak

SP Nr 3 w Pabianicach,
PODNiDM

O ocenianiu kształtującym powiedziano i napisano już bardzo wiele, zatem niniejsze opracowanie nie będzie kolejnym opisem jego znaczenia i możliwości ani w rozumieniu wąskim (czyli jako metody oceniania), ani w szerokim wymiarze (odnoszącym się do organizacji całego procesu kształcenia).

Jednak warto zwrócić uwagę na aspekt „popularności" tego podejścia do procesu oceniania i/lub nauczania-uczenia się. Jak wynika z licznych rozmów z nauczycielami uczącymi na różnych poziomach edukacji, ocenianie kształtujące postrzegane jest jako taka „idea" kształcenia, która oprócz pozytywów posiada istotną wadę. Jest nią – zdaniem rozmówców – jeden z głównych elementów oceniania kształtującego, czyli informacja zwrotna. Ta bowiem, zgodnie z opisem, składa się z czterech części:

1. wskazanie dobrych/poprawnych elementów w pracy ucznia;
2. przedstawienie tego, co wymaga poprawy i dalszej pracy ucznia;
3. wskazanie sposobu poprawy (wskazówki, jak pracę należy poprawić);
4. wskazanie dalszego kierunku pracy (co przećwiczyć, przeczytać lub powtórzyć, by utrwalić/poszerzyć wiadomości, albo udoskonalić umiejętności).

Dodać należy, iż informacja zwrotna zawsze musi być ściśle związana z wcześniej podanymi uczniowi kryteriami oceniania. Bez nich – nie ma się do czego odnieść w punkcie pierwszym i drugim.

W pełni zrozumiałe są obiekcje nauczycieli, którzy wskazaną formę rozbudowanego dialogu z uczniem, ukierunkowanego na jego proces uczenia

się, w realiach licznych zespołów klasowych, odbierają jako „nienaturalną" czy „zbyt skomplikowaną". Co prawda, nauczyciele praktykujący zgodnie z ocenianiem kształtującym na co dzień, opracowali kilka rozwiązań ułatwiających dokonywanie informacji zwrotnej, jednak jest to i tak działanie czasochłonne. Na szczęście nie każde uczniowskie dzieło musi być opatrzone informacją zwrotną.

W tym miejscu wielu nauczycieli dopowie: „Na szczęście ocenianie kształtujące nie jest obligatoryjne". No cóż, ocenianie kształtujące rzeczywiście obligatoryjne nie jest, ale informacja zwrotna – owszem tak. Wskazuje na to treść Rozporządzenia MEN z dn. 10 czerwca 2015r. w sprawie szczegółowych warunków oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów (…), gdzie w rozdziale 2, paragrafie 14 czytamy: „Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć". Z tego zapisu wynika, że pełna informacja zwrotna z oceniania kształtującego, w wymienionym rozporządzeniu nazywa się ocenianiem bieżącym. Na tym różnice się kończą, bo zarówno informacja zwrotna, jak i ocenianie bieżące składają się z czterech identycznych części.

Ta okoliczność sprawia, że postrzegany jako najbardziej uciążliwy dla nauczycieli element oceniania kształtującego, pod zmienioną nazwą i tak powinien funkcjonować w codziennej praktyce szkolnej. A skoro tak – to razem z nim winny być przedstawiane uczniom jasne kryteria oceniania. One, z kolei, zawsze służą określonym celom – najlepiej „wyrażonym językiem ucznia".

W ten sposób trzy z pięciu głównych elementów oceniania kształtującego powinny jak najczęściej gościć w toku szkolnych zajęć lekcyjnych. Dlatego polecam nauczycielskiej pamięci niniejsze rozważania i zachęcam do lektury dołączonych scenariuszy zajęć.

Pierwszy z nich opracowała mgr Aleksandra Kociołek ze Szkoły Podstawowej Nr 3 w Pabianicach przygotowując zajęcia edukacji matematycznej w klasie I. Drugi jest autorstwa mgr Liliany Radzik ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Konstantynowie Łódzkim i dotyczy lekcji języka polskiego w klasie IV.

Obserwacje i proste pomiary w nauczaniu przyrody i geografii w szkole podstawowej. *Zofia Szmidt*

PODNiDM

Cele kształcenia „Przyrody" w szkole podstawowej, czyli wymagania ogólne nakazują, by na lekcjach tego przedmiotu nauczyciele podejmowali takie sposoby pracy, aby u ucznia wykształcić następujące kompetencje:

I. Zaciekawienie światem przyrody;

zaciekawiony przyrodą uczeń, powinien nauczyć się stawiać pytania dotyczące zjawisk zachodzących w przyrodzie, prezentować postawę badawczą w poznawaniu prawidłowości świata przyrody przez poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „dlaczego?", „jak jest?", „co się stanie, gdy?".

II. Stawianie hipotez na temat zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i ich weryfikacji;

uczeń powinien próbować przewidywać przebieg niektórych zjawisk i procesów przyrodniczych, wyjaśniać proste zależności między zjawiskami, przeprowadzać obserwacje i doświadczenia według instrukcji, rejestrować ich wyniki w różnej formie oraz je objaśniać, używając prawidłowej terminologii.

III. Praktyczne wykorzystanie wiedzy przyrodniczej;

uczeń powinien orientować się w otaczającej go przestrzeni przyrodniczej i kulturowej, rozpoznawać sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu oraz podejmować działania zwiększające bezpieczeństwo własne i innych, tudzież świadomie działać na rzecz ochrony własnego zdrowia.

IV. Poszanowanie przyrody;

uczeń powinien zachowywać się w środowisku zgodnie z obowiązującymi zasadami oraz działać na rzecz ochrony przyrody i dorobku kulturowego społeczności.

V. Obserwacje, pomiary i doświadczenia;

uczeń powinien korzystać z różnych źródeł informacji (własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów), wykonywać pomiary i korzystać z instrukcji (słownej, tekstowej i graficznej), jak również dokumentować i prezentować wyniki obserwacji i doświadczeń oraz stosować technologie informacyjno-komunikacyjne.

Aby powyższe wymagania MEN zostały spełnione, głównymi obszarami aktywności ucznia w ramach przedmiotu, opisanymi w rozdziale „Zalecane warunki realizacji" Podstawy Programowej powinny być:

2) obserwowanie i mierzenie;
3) doświadczanie;
4) prowadzenie doświadczeń;
5) dokumentowanie i prezentowanie;
6) stawianie pytań i poszukiwanie odpowiedzi.

Szkoła powinna zapewnić warunki do bezpiecznego prowadzenia zajęć badawczych i terenowych, obserwacji i doświadczeń. Część obserwacji i doświadczeń powinna mieć charakter ciągły lub okresowy w powiązaniu np. ze zmianami pór roku lub stanów pogody.

Podczas prowadzenia zajęć proponuje się wykorzystywanie przedmiotów codziennego użytku oraz produktów stosowanych w gospodarstwie domowym.

Na lekcjach przyrody w szkole podstawowej należy stosować metody, które:

- rozbudzą w uczniach zaciekawienie otaczającym światem,
- ukształtują u uczniów postawę badawczą, dążącą o poznawania prawidłowości świata przyrody,
- zachęcą uczniów do stawiania hipotez na temat zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i do ich weryfikowania,
- stworzą uczniom możliwości zastosowania wiedzy przyrodniczej w praktyce,
- zachęcą uczniów do poszanowania przyrody i dorobku kulturowego społeczności,
- ukształtują umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego nie określa ściśle treści przeznaczonych dla poszczególnych klas, jednak układ działów sugeruje, aby to, co jest uczniowi najbardziej znane, a więc najbliższe – czyli obserwowanie i doświadczanie obiektów i zjawisk przyrodniczych z najbliższego otoczenia znalazło się w klasie IV, gdyż w znanym otoczeniu dziecko czuje się bezpiecznie, jest pewniejsze i mniej zagubione. Stąd w podręcznikach do kl. IV występuje wiele tytułów działów z podstawy programowej, nawiązujących do najbliższego otoczenia, np.

- Ja i moje otoczenie
- Orientacja w terenie
- Obserwacje i doświadczenia przyrodnicze
- Najbliższa okolica
- Człowiek a środowisko

Dla harmonijnego i pełnego przebiegu procesu kształcenia przyrodniczego wskazane jest, aby w organizacji pracy szkoły nastąpiło połączenie w tygodniowym planie zajęć 2 godzin lekcyjnych, przeznaczonych dla

przedmiotu w celu właściwego prowadzenia zajęć w terenie, obserwacji i doświadczeń.

Wszystkie przytoczone powyżej informacje, pochodzące z podstawy programowej przedmiotu „Przyroda" do szkoły podstawowej przytoczono po to, aby przypomnieć nauczycielom – przyrodnikom oraz dyrektorom szkół podstawowych, że to specyficzny przedmiot, którego bez zajęć w terenie, bez prowadzenia bezpośrednich obserwacji i doświadczeń przyrodniczych nie da się w pełni zrealizować.

Podstawą poznania w naukach przyrodniczych jest bezpośredni kontakt ze światem rzeczywistym.

Dlatego na „Przyrodzie" uczniowie muszą doświadczać, obserwować, przeżywać, by samodzielnie odkrywać różnorodne prawdy rządzące światem przyrody, gdyż tylko dzięki praktycznym metodom pracy można mieć nadzieję, iż zrozumieją, zapamiętają na dłużej i potrafią zastosować w praktyce to, czego sami doświadczyli.

Ważne więc, by już w klasie IV prowadzić proste obserwacje w klasie, np. czynności życiowych roślin doniczkowych, ale też przede wszystkim- poza murami szkolnymi, gdzie można:

- wyznaczać kierunki w terenie na różne sposoby
- dokonywać pomiarów odległości
- rozpoznawać organizmy żywe lasu, pola, łąki, parku, stawu, jeziora, rzeki, etc.
- badać stan czystości powietrza
- prowadzić obserwacje i pomiary składników pogody i wiele innych.

Autorzy komentarzy pp przyrody zaproponowali do każdego działu wymagań szczegółowych wiele doświadczeń, które winno się przeprowadzić z uczniami, aby prawidłowo i z dobrym skutkiem je zrealizować. Warto do tych zaleceń od czasu do czasu zaglądać, aby się upewnić, czy to aby na pewno

te doświadczenia realizujemy na lekcjach z własnymi uczniami, czy trafnie wobec tego wybraliśmy program, czy przypadkiem nie powinniśmy dokonać jego odpowiedniej modyfikacji w myśl zaleceń pp.

Ściśle geograficzny dział wymagań z pp „Orientacja w terenie", który za rok zapewne stanie się jednym z podstawowych działów geografii w klasie czwartej szkoły powszechnej (znikną bowiem zgodnie z zapowiedziami- przedmioty blokowe) przeznaczony jest na kształtowanie u uczniów umiejętności obserwacji widomego ruchu Słońca po sklepieniu niebieskim, posługiwania się mapą lub planem, zrozumienia wpływu podstawowych zjawisk astronomicznych na środowisko przyrodnicze oraz życie i działalność człowieka. To niezwykle ważne, praktyczne, przydatne życiowo umiejętności, wymagające jednak kilkukrotnego wyjścia poza klasę, choćby na boisko szkolne, na jakiś pobliski plac bądź do parku, na łąkę, w zależności od lokalizacji szkoły. Bez oswojenia się z mapą, uczeń nie posiądzie umiejętności jej czytania, a więc nie będzie mógł poznać różnorodności krajobrazowej najbliższej okolicy, Polski- czy wreszcie – świata.

Jakie praktyczne zajęcia terenowe poza murami szkolnymi można i trzeba prowadzić z uczniami w klasie czwartej, zarówno w szkole wielkomiejskiej, usytuowanej tuż przy Marszałkowskiej czy Alejach Jerozolimskich w Warszawie, ale też małomiasteczkowej czy wiejskiej, położonej blisko lasu? Wszędzie, w każdej szkole można i trzeba prowadzić zajęcia na boisku szkolnym, podczas których wykonywane są ćwiczenia, takie, jak?

- Wyznaczanie kierunków widnokręgu/stron świata na różne sposoby
- Orientacja mapy w terenie
- Obliczanie odległości za pomocą podziałki/skali
- Identyfikowanie obiektów terenowych na podstawie mapy
- Obserwacja i pomiar składników pogody
- Wyznaczanie kąta padania promieni słonecznych/południa słonecznego w ciągu dnia, w ciągu roku za pomocą gnomonu.

A oto podpowiedzi dla mniej doświadczonych w pracy w terenie nauczycieli, w postaci krótkich konspektów czy raczej planów realizacji lekcji terenowych.

W pobliżu szkoły (albo na wycieczce, podczas tzw. zielonej szkoły), na które czasem wystarczy przeznaczyć tylko część lekcji; ponadto- propozycja podstawowych zadań do kart pracy przy takich zajęciach, które można dowolnie modyfikować, w zależności od potrzeb, możliwości, warunków:

Temat 1. Zajęcia z kompasem i mapą na boisku szkolnym

Temat 2. Obserwacje i pomiary meteorologiczne.

Cele ogólne zajęć w terenie:

- kształtowanie umiejętności prowadzenia obserwacji i posługiwania się prostymi przyrządami pomiarowym.
- rozbudzanie ciekawości i aktywności uczniów.
- rozwijanie zainteresowań przyrodniczych
- przestrzeganie zasad właściwego zachowania się w terenie.
- *kształtowanie postawy szacunku dla wartości etycznych w bezpośrednim kontakcie z przyrodą.
- wykorzystywanie w praktyce nowych umiejętności

TEMAT 1.**<u>Zajęciaz kompasem i planem/mapą na boisku szkolnym</u>**

Cele szczegółowe- uczeń potrafi:

- wyznaczać i nazywać kierunki główne i pośrednie
- orientować się w terenie z podawaniem kierunków głównych i pośrednich
- czytać plan/ mapę topograficzną i orientować ją w terenie
- posługiwać się prostymi przyrządami pomiarowymi

Metody i formy pracy:

ćwiczenia praktyczne w parach

Środki dydaktyczne:

kompasy, fragmenty planu miasta lub mapy topograficznej terenu, sztywne podkładki do zajęć terenowych, instrukcje do zajęć terenowych, karty pracy z rysunkami, zadaniami do wykonania

Przebieg zajęć:

1. Przypomnienie zasad bezpiecznego zachowania się podczas zajęć poza szkołą - na wycieczce szkolnej
2. Praca w parach i w grupach(podział dokonany w klasie) wg wcześniej ustalonych reguł, zapisanych w *Instrukcji do zajęć terenowych(zał. 1.) i zgodnie z Kartami pracy(Zał.2)*
3. Podsumowanie pracy, ocena.

Reasumując należy raz jeszcze podkreślić, że cele edukacji w szkole podstawowej nakazują nauczycielom dostosowanie metod przekazywania wiedzy, rozwijania umiejętności i kształtowania postaw uczniów do naturalnej w tym wieku ich aktywności, ciekawości, wrażliwości. Zadaniem nadrzędnym nauczyciela jest umożliwienie uczniom poznawania świata zarówno w jego jedności, jak i złożoności, poprzez wspomaganie ich samodzielnego uczenia się, inspirowanie do wyrażania własnych myśli i przeżyć, rozbudzanie ciekawości poznawczej oraz motywacji do dalszej nauki.

Załącznik 1:<u>Instrukcja dla uczniów podczas zajęć terenowych</u>:

Drodzy uczniowie!

- Pracujecie dziś samodzielnie, w parach, na wyznaczonych stanowiskach pracy(po 3 pary na każdym stanowisku)
- Rozwiązujecie zadania znajdujące się w Waszych kartach pracy (każda para ma własną kartę pracy).
- Wykonajcie zadania dokładnie zgodnie z poleceniem.
- Każde zadanie jest punktowane; maksymalną ilość punktów uzyskacie tylko i wyłącznie wtedy, jeśli zadanie będzie wykonane samodzielnie, poprawnie i zapisane czytelnie.
- Oceniane będzie także Wasze zachowanie w czasie zajęć, postawa, zaangażowanie w skali 1-5; warto tak pracować, aby zdobyć 5 punktów za zachowanie.

Ilość punktów za zachowanie dla każdej pary przydziela nauczyciel po konsultacjach z każdą dwójką uczniów(z uwzględnieniem samooceny)

- Maksymalna suma punktów pozwoli uzyskać ocenę bardzo dobrą, ale punkty za wzorowe zachowanie dodane do oceny bardzo dobrej, pozwolą na uzyskanie oceny celującej.

POWODZENIA!

Załącznik 2: <u>Karta pracy dla uczniów</u>

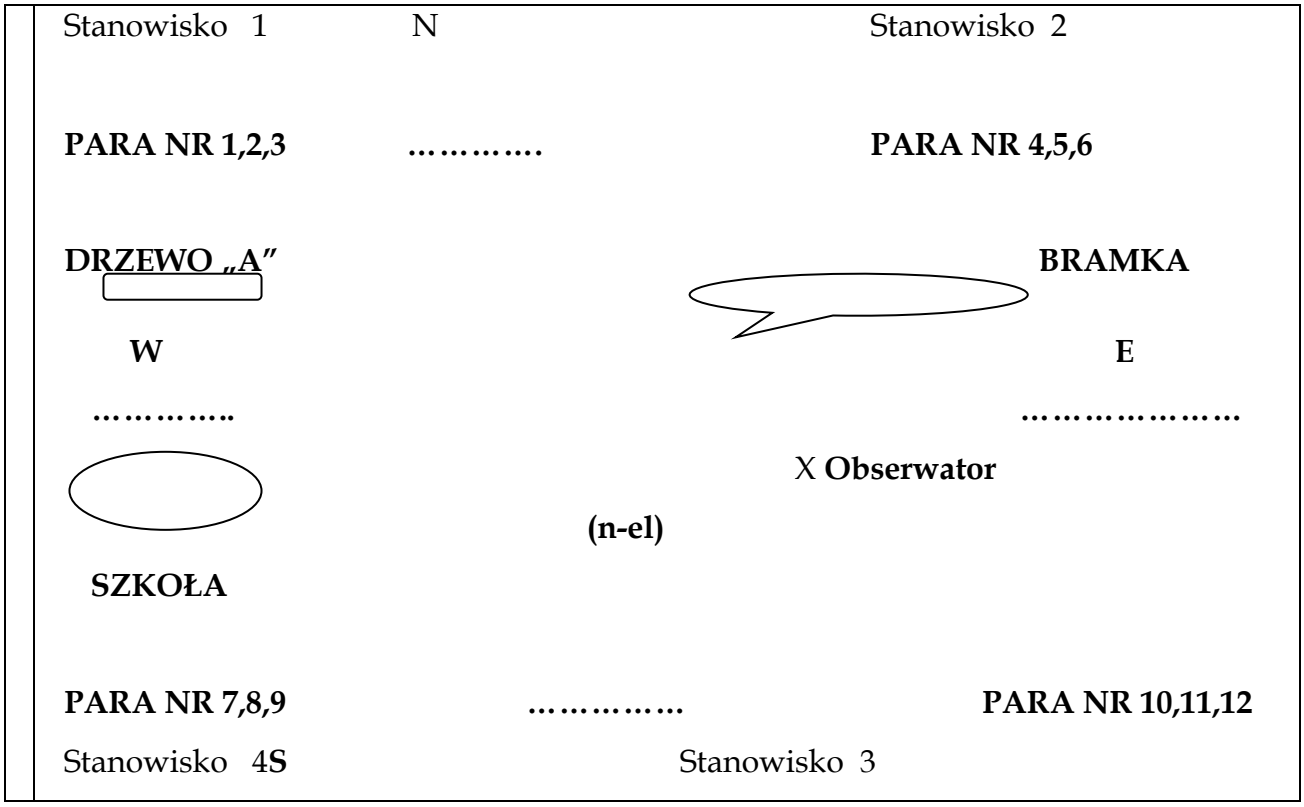

1. Przy pomocy kompasu wyznacz kierunki widnokręgu na boisku szkolnym,a następnie podpisz w wykropkowanych miejscach kierunki oznaczone symbolami N, S, W, E na szkicu boiska w karcie pracy**(0 – 4 pkt.)**
2. Uzupełnij zdania, gdzie znajdują się obiekty zaznaczone na planie boiska w stosunku do twojego stanowiska pracy (**0 – 3pkt.)**:
   - Szkoła znajduje się w kierunku …….
   - Drzewo znajduje się w kierunku ……
   - Bramka znajduje się w kierunku ……
3. Przy pomocy kompasu, zorientuj (ustaw)plan miasta/mapę topograficzną zgodnie z kierunkami w terenie, a następnie uzupełnij zdanie**(0 – 4 pkt.)**:
   Górna ramka mapy (planu miasta)pokrywa się z kierunkiem ……..……
   ……... w terenie, natomiast dolna ramka- pokrywa się z kierunkiem …….. w terenie.
   Prawa ramka mapy/planu pokrywa się z kierunkiem ……..……..
   a lewa – z kierunkiem …….

4. Zmierz na planie/mapie odległość między szkołą a twoim stanowiskiem, a następnie przy pomocy podziałki, oblicz rzeczywistą odległość w terenie **(0 – 2pkt.)**

   Odległość na mapie ……. cm

   Odległość rzeczywista w terenie …… m

5. Wybierz 5 dowolnych obiektów w terenie, widocznych z twojego stanowiska pracy i wypisz je poniżej w karcie pracy. Odszukajcie te obiekty na waszej mapie/planie i podpiszcie każdy z nich właściwą cyfrą 1-5 zgodnie z oznaczeniem w karcie pracy poniżej**(0 – 5pkt.)**.

   1 …… 2 …… 3 ……

   4 …… 5 ……

Maksymalnie za wykonanie zadań w karcie pracy - 18 pkt.

Za zachowanie(postawa, zaangażowanie, dyscyplina w czasie zajęć)**0-5pkt.**

Łącznie każda para uczniów może zdobyć <u>23 punkty</u>

OCENIANIE:

23 punkty - celujący (6)

20 – 22 punkty - bardzo dobry (5)

16 – 19 punktów - dobry (4)

12 – 15 punktów - dostateczny (3)

7 - 11 punktów - dopuszczający (2)

0 – 6 punktów - niedostateczny(1)

TEMAT 2:**Obserwacje i pomiary meteorologiczne.**

Cel ogólny: Prowadzenie obserwacji i pomiarów składników pogody

Cele szczegółowe- uczeń potrafi:

- rozróżniać składniki pogody i zjawiska atmosferyczne
- posługiwać się prawidłowo przyrządami do pomiarów składników pogody
- odczytywać temperaturę powietrza
- określać kierunki wiatru
- prowadzić obserwacje pogody

Metody i formy pracy:

ćwiczenia praktyczne w grupach

Środki dydaktyczne:

karty pracy; przyrządy pomiarowe- po 2 szt. każdy rodzaj: termometry, barometry, deszczomierze, wiatromierze; sztywne podkładki do zajęć terenowych; instrukcje do zajęć terenowych

Przebieg zajęć:

1. Przypomnienie zasad bezpiecznego zachowania się podczas zajęć poza szkołą - na wycieczce szkolnej
2. Praca indywidualna wg wcześniej ustalonych reguł, zapisanych w *Instrukcji do zajęć terenowych(Zał. 1)i zgodnie z Kartami pracy(Zał.2)*

Załącznik 1:Instrukcja dla uczniów podczas zajęć terenowych:

Drodzy uczniowie!

- Pracujecie dziś samodzielnie, w grupach 3-osobowych, na wyznaczonych stanowiskach pracy, oznaczonych w narożnikach boiska szkolnego cyframi 1-4 *(po 2 grupy na każdym stanowisku)*.Rozwiązujecie zadania znajdujące się w Waszych kartach pracy (*każda grupa ma własną kartę pracy).*
- Pracą każdej grupy kieruje jej lider.
- Wykonajcie zadania dokładnie zgodnie z poleceniem.
- Każde zadanie jest punktowane; maksymalną ilość punktów uzyskacie tylko i wyłącznie wtedy, jeśli zadanie będzie wykonane samodzielnie, poprawnie i zapisane czytelnie.

  Ponieważ przy pomiarach i obserwacjach konieczne jest zachowanie ładu, porządku i dyscypliny, oceniane będzie także Wasze zachowanie w czasie zajęć, a więc postawa, odpowiedzialność i zaangażowanie w pracę grupy w skali 1-5; warto tak pracować, aby zdobyć 5 punktów za wzorowe zachowanie
- Łączna suma punktów za poprawne rozwiązanie zadań daje ocenę bardzo dobrą, ale punkty za zachowanie, dodane do oceny bardzo dobrej, pozwolą na uzyskanie oceny celującej.

POWODZENIA!

Załącznik 2: <u>Karta pracy dla uczniów</u>

1. Wypisz wszystkie elementy pogody, które możesz dziś zaobserwować i odczuć na boisku szkolnym**(0 – 6 pkt.)**:

   ……., …….,

   ……., ……..,

   ……., ……..,

2. Korzystając z własnych obserwacji i przyrządów pomiarowych, opisz pogodę,jaka występuje w tym momencie na terenie okolicy Twojej szkoły, skreślając niepotrzebne wyrazy i wpisując wyniki przeprowadzonych pomiarów**(0 – 6pkt.)**:

Dziś jest *słoneczna/deszczowa* pogoda. *Świeci słońce/pada deszcz* i temperatura jest stosunkowo *wysoka/niska* jak na tę porę roku, gdyż termometry wskazują *23 /11*stopni C.

Barometr wskazuje wysokie/niskie ciśnienie , wynoszące około ……. .

Na niebie możemy zaobserwować nieliczne *pierzaste/burzowe* chmury.

Deszczomierz wskazuje ……..mm wody pochodzącej z opadów .

3. Proszę umieścić wiatromierz na wysokim, szerokim słupku **(0 – 4p.),**

   a następnie:

   - odczytać siłę wiatru, używając stosownych określeń (lekki, słaby, silny etc.) z uzasadnieniem i zapisać przemyślenia

     ……

     ……

   - określić kierunek wiatru , zapisać go i oznaczyć właściwymi symbolami w karcie pracy(poniżej)

     …… - …….

4. Przypomnij, Jakie znasz rodzaje:
   a) Opadów atmosferycznych
   b) Osadów atmosferycznych
   c) Wypisz te opady bądź osady, które dziś zaobserwowałeś w pogodzie

   ……..……..

   ……
5. Podsumowanie pracy, ocena.

<u>Źródła:</u>

1. Podstawa Programowa kształcenia ogólnego z komentarzami – Edukacja przyrodnicza", tom 5, 2005
2. *Praca z mapą na lekcjach przyrody*, Pr. zbiorowa, WSiP, 2010.
3. *Geografia w gimnazjum. Zajęcia terenowe*, klasy 1-3.Praca zbiorowa. WSiP, 2011

Jak dbać o higienę?- scenariusz zajęć z przyrody z elementami oceniania kształtującego dla klasy IV szkoły podstawowej.

Anna Szmidt - Pawłowska

SP Nr 9 w Pabianicach

Temat:**Jak dbać o higienę?**

Cel główny:

poznanie i utrwalenie zasad higieny osobistej

Cel dla ucznia:

jak powinniśmy właściwie dbać o higienę osobistą?

Nacobezu – uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę osobistą
- wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk
- omawia sposoby mycia rąk, włosów i paznokci
- wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej
- opisuje sposób pielęgnacji skóry, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania

Metody i formy pracy:

indywidualna i zbiorowa, „burza mózgów", pogadanka, pokaz, ćwiczenia praktyczne, elementy OK, metoda zdań niedokończonych

Pomoce dydaktyczne:

zeszyty ćwiczeń, podręcznik, CD – fragmenty nt. higieny i profilaktyki, tablica, kreda, karteczki z nazwami chorób i sposobami zapobiegania im, przybory do higieny osobistej

Przebieg zajęć:

Faza wprowadzająca (5 min**)**

- Czynności organizacyjno-porządkowe
- Przypomnienie poznanych chorób zakaźnych i pasożytniczych oraz sposobów zarażenia się nimi i sposobów zapobiegania? (losowanie karteczek ze sposobami zapobiegania zarażeniu i odgadywanie, co to za pasożyt)
- Jak na co dzień dbacie o higienę osobistą? – wypowiedzi uczniów

Faza realizacyjna (30 min)

- **C**o to jest higiena? – „burza mózgów"
- Pogadanka nt.:
  - zmian jakie towarzyszą dojrzewaniu (pocenie się, przetłuszczanie się włosów),
  - zasad higieny skóry i twarzy,
  - właściwego sposobu mycia rąk (rys. podręcznik str. 161),
  - zasad dbania o włosy i paznokcie,
  - prawidłowego ubieranie się,
  - higieny jamy ustnej i zębów (rys. podręcznik str. 163),
  - zasad doboru pasty i szczoteczki do zębów.
- Co to jest profilaktyka? – „burza mózgów"

Projekcja filmu nt. higieny i profilaktyki

Wspólne rozwiązanie zadań z zeszytu ćwiczeń i zapisanie krótkiej notatki do zeszytu.

Faza podsumowująca (10 min)

Podsumowanie wiadomości poznanych na lekcji („nacobezu”):

ZAPAMIĘTAM Z LEKCJI, ŻE np.:

* **Higieniczny tryb życia sprzyja**….. zdrowemu trybowi życia

* **Zęby myję co najmniej**….. 3 razy dziennie

* **Codziennie wieczorem**….. biorę prysznic

***_Praca domowa dla chętnych uczniów_ – plakat przedstawiający główne zasady higieny osobistej (czas wykonania – tydzień)

Ocena pracy uczniów na zajęciach *(plusy, buźki)*

_____

Notatka do lekcji: **Jak dbać o higienę?**

HIGIENA – jest działem medycyny, który zajmuje się wpływem otoczenia na ludzkie zdrowie.

PROFILAKTYKA – to zapobieganie niekorzystnym zjawiskom, mające na celu ochronę naszego zdrowia.

Kształtowanie odporności na drobnoustroje chorobotwórcze ułatwiają:

- higieniczny tryb życia
- unikanie nałogów
- kontakt z przyrodą

Poznajemy obiekty i obszary chronione w Polsce- scenariusz zajęć z elementami oceniania kształtującego realizowanych w pracy z dziećmi na przyrodzie, geografii i innych przedmiotach.

Sylwia Łaguniak

(Zadanie wykonane w ramach szkolenia prowadzonego przez Z. Szmidt)

SP Nr 5 w Pabianicach

Temat: **Poznajemy obiekty i obszary chronione w Polsce** (zakres: ekologia, przyroda)

Cel lekcji:

poznanie form ochrony przyrody w Polsce.

Cele dla ucznia - uczeń:

- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce,
- wskazuje obiekty i obszary podlegające ochronie prawnej w najbliższej okolicy,
- wskazuje przyczyny tworzenia obszarów i obiektów podlegających ochronie,
- wymienia różnice pomiędzy parkiem narodowym, rezerwatem a parkiem krajobrazowym,

NACOBEZU:

1. Wymień formy przyrody utworzone w Polsce.
2. Podaj celowość utworzenia parków narodowych i jaka jest obecnie ich ilość w naszym kraju.
3. Wyjaśnij różnice pomiędzy parkiem narodowym, rezerwatem przyrody a parkiem krajobrazowym.
4. Wymień formy przyrody znajdujące się najbliżej twojego miejsca zamieszkania.

PYTANIA KLUCZOWE:

Jakie formy ochrony przyrody zostały utworzone w Polsce?

1. Z jakiego powodu utworzono parki narodowe i rezerwaty przyrody?
2. Jaka jest różnica między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym?
3. Czym różni się park narodowy od rezerwatu przyrody?
4. Ile parków narodowych jest utworzonych obecnie w Polsce?
5. Jaki park narodowych znajduje się najbliżej twojego miejsca zamieszkania i podaj ich nazwę?
6. Ile parków krajobrazowych utworzono obecnie w województwie łódzkim i podaj ich nazwy?

Pisemna forma sprawdzenia stopnia realizacji celów z propozycją oceny/samooceny punktowej (*Notatka z lukami/ Kartkówka***):**

1. Wymień formy ochrony przyrody w Polsce. (za każdą wymienioną formę uczeń otrzymuje 1 pkt – suma 5 pkt)
2. Zaproponuj w jakim celu tworzy się obiekty i obszary podlegające ochronie.(za każdy dobrze podany powód przyznaje się 1 pkt - suma - 3 pkt)
3. Podaj różnicę jędzy parkiem narodowym a krajobrazowym. (za dobrze podane różnice przyznaje się 2 pkt)
4. Podaj nazwę parku narodowego znajdującego się w najbliżej naszej miejscowości. (1 pkt za podanie nazwy Kampinoskiego PN)

5. Wymień nazwy parków krajobrazowych województwa łódzkiego. (w sumie 7 pkt za dobrze podane nazwy parków)

INFORMACJAZWROTNA dla UCZNIA, jeśli otrzymał 70 %punktów

Bardzo dobrze opanowałeś wiedzę z zakresu form ochrony przyrody, wiesz w jakim celu chroni się przyrodę i tworzy obiekty i obszary chronione. Powinieneś jedynie popracować nad uzupełnieniem wiedzy z zakresu opanowania definicji parków oraz różnicy między nimi.

Warto też zapamiętać więcej nazw parków krajobrazowych w województwie łódzkim, bo jaki park narodowy leży najbliżej naszej miejscowości to już wiesz.

Razem możemy więcej - scenariusz lekcji wychowawczej w klasie IV szkoły podstawowej. *Elżbieta Burda*

SP im. Kornela Makuszyńskiego
w Bychlewie

Temat: **Razem możemy więcej.**

Cele ogólne:

- kształtowanie w uczniach poczucia integracji z grupą i przynależności do niej;
- uczenie postaw akceptowania innych w grupie, wzajemnego szacunku i tolerancji;
- uświadomienie uczniom, jak wiele można osiągnąć, wykonując zadania zespołowo;
- uczenie współodpowiedzialności w grupie.

Cele szczegółowe:

- wie, jak ważne jest współdziałanie z grupą;
- potrafi współpracować z innymi członkami grupy w celu osiągnięcia jak najlepszego rezultatu;
- potrafi wskazać warunki dobrej współpracy w grupie;
- uważa siebie za osobę zintegrowaną z resztą klasy; nie jest osamotniony.

Formy pracy:

z całą klasą, grupowa

Metody pracy**:**

słowna: pogadanka, rozmowa; praca w grupie; burza mózgów

Środki dydaktyczne:

- Bajka terapeutyczna „Razem raźniej i przyjaźniej"

– Plakat „Co tworzy dobrze działającą drużynę/grupę?”

Przebieg zajęć:

Nauczyciel odczytuje tekst bajki terapeutycznej pt. „Razem raźniej i przyjaźniej”:

„Razem raźniej i przyjaźniej” Bogumiła Antkowiak

W wielkim stawie, tuż obok Sosnowego Lasu,
mieszkały zielone żabki, które robiły dużo hałasu.
Wieczorami głośno rechotały, kumkały i wesoło się śmiały.
Wszystkie bardzo się lubiły, często w „szkołę” się bawiły.
Jedna była nauczycielką, druga dyrektorem,
trzecia była panią woźną, a pozostałe odgrywały uczniów role.
Bardzo tę zabawę lubiły, zawsze zgodnie się bawiły
i o pójściu do prawdziwej szkoły od dawna marzyły.
Żabki nie chodziły jeszcze do szkoły, bo były za małe.
Na harcach i zabawach spędzały dni całe.
Wreszcie przyszła pora na naukę w szkole.
Żabki poszły do pierwszej klasy szczęśliwe i wesołe.
Bardzo szkołę polubiły, wszystkie chętnie się uczyły.
Pilnie zadania domowe odrabiały
i bardzo grzecznie się zachowywały.
Były dla siebie miłe, nigdy się nie kłóciły,
chętnie z sobą przebywały
i w razie potrzeby sobie pomagały.
Pewnego dnia do ich klasy przyszedł nowy kolega.
Pani wychowawczyni, Kacpra dzieciom przedstawiła
i o przyjazne powitanie wszystkich poprosiła.
Żabki do nowego kolegi miło się uśmiechały,
miejsce w ławce mu wskazały.
Jednak nowy uczeń był bardzo ponury,
i nie odzywał się do nikogo.

Nie odpowiadał na pytania,
nie siadł z żabkami do wspólnego śniadania.
Po lekcjach szybko wychodził ze szkoły.
Nie pojawiał się na podwórku,
na którym żaby puszczały latawce na sznurku.
Mijały dni za dniem.
Żabki bardzo się starały,
by polubił ich nowy kolega.
Częstowały go pysznościami,
a on odmawiał, mówił, że nie potrzeba.
Zapraszały go do wspólnej zabawy,
a on mówił, że nie ma ochoty,
a nawet kiedyś wykrzyczał,
że głupie są ich zabawy i psoty.
Stawał się niegrzeczny.
Na naukę nie miał ochoty.
Zaczęły się z nim prawdziwe kłopoty.
Miał problem z czytaniem,
bardzo trudził się nad każdym matematycznym zadaniem,
miał też kłopoty z pisaniem.
Dzieci chciały mu pomóc w nauce,
wspólnie odrabiać zadania,
a on powiedział, że to jego sprawa,
i nie chce słuchać ich czczego kumkania.
Nic im do tego,
niech każdy pilnuje siebie samego.
Kiedyś dzieci wielką wieżę zbudowały,
równiutko klocki poukładały.
Dumne były ze swojej pracy i chciały pokazać ją pani.
Czekały, aż pani wejdzie do klasy
i nagle stała się rzecz niebywała.
Kacper kopnął w klocki i wieża się rozsypała.
Dzieci zdumione patrzyły na kolegę,
a część żabek po prostu się popłakała.

Po raz pierwszy w klasie dzieci były smutne,
Kacper wywołał kłótnię.
Powiedział dzieciom, że wszystkie są głupie,
że w nosie ma ich zabawy.
Kopnął tornister Kumkumki,
rzucił ołówkiem Ropuszka,
wystawił język Żabusi
i powiedział, że wcale do szkoły chodzić nie musi.
Po lekcjach żabki poszły do pani
i o wszystkim jej opowiedziały.
Pani bardzo się zmartwiła,
ale dzieciom tłumaczyła, że ciężko jest Kacprowi,
że potrzebuje czasu, żeby polubić nową szkołę,
i żeby się nie smuciły – mają jak zawsze być wesołe.
Prosiła, żeby się dzieci na niego nie gniewały,
i jeszcze trochę cierpliwości mu okazały.
Po kilku dniach Kacper wrócił do szkoły.
Siedział spokojnie, nie dokuczał nikomu,
ale żabki nie poprosiły go do wspólnej zabawy,
nie uśmiechały się do niego miło.
Trochę Kacprowi smutno się zrobiło
i zaraz po lekcjach pobiegł do domu.
Nazajutrz dzieci poszły na szkolną wycieczkę,
trochę pochodzić po lesie,
usłyszeć skąd echo niesie.
Kiedy zbliżali się do stawu, usłyszały przeraźliwy krzyk.
Wszystkie żabki skoczyły tam w mig.
Najszybciej skakał Kacper i pierwszy dotarł do stawu.
A to mama Sowa głośno krzyczała,
bo do wody wpadła jej córeczka – sówka mała.
Kacper nie namyślał się ani chwili,
skoczył do wody i płynął szybko w stronę pisklęcia.
Już zaczął tonąć maluszek,
już pełen wody był jego brzuszek.

W ostatniej chwili chwycił go Kacper,
ciężko oddychał ze zmęczenia,
ale nie puszczał maleńkiego,
tylko powoli płynął do brzegu najbliższego.
Był już bardzo zmęczony, tracił siły,
a do pokonania długie metry przed nim były.
Nagle poczuł, że lżej mu się zrobiło,
bo na pomoc kilka żabek przybyło.
Kumkumka, Żabusia i Ropuszek,
dzielnie Kacprowi pomagali,
i wspólnie życie maleńkiej sówki uratowali.
Mama sowa ze łzami żabkom dziękowała,
wszyscy patrzyli na Kacpra z podziwem,
głośno go oklaskiwali, podziwiali, gratulowali.
Po raz pierwszy Kacper uśmiechnął się szeroko,
i poczuł się szczęśliwy.
Uwierzył, że w nowej klasie będzie miał przyjaciół prawdziwych.
Bo pomimo tego, że sprawiał im dużo złego
w trudnej chwili nie zostawili go samego.
Przyszli mu z pomocą i wspólnie uratowali pisklaka.
Kacper spuścił oczy i wszystkich głośno przepraszał,
za wszystkie przykrości, które im uczynił,
za to, że byli smutni z jego winy.
Zrozumiał, że w gromadzie jest raźniej,
że razem można uczynić bardzo wiele,
że każdemu w życiu potrzebni są przyjaciele.

Nauczyciel zadaje uczniom pytania:

- W jaki sposób zachowywał się Kacper, gdy pojawił się pierwszy raz w klasie żabek? (*był niemiły dla żabek, nie chciał ich pomocy, nie chciał się z nimi bawić, zniszczył im wieżę, którą zbudowały, obrażał je i krzyczał na nie*)
- Dlaczego Kacper tak się zachowywał w stosunku do żabek? (*bo im nie ufał*)
- Co się wydarzyło takiego, co zmieniło podejście Kacpra do żabek? (*Kacper na szkolnej wycieczce pospieszył na ratunek dziecku mamy Sowy, ale w trakcie*

płynięcia zaczął słabnąć i żabki mu wtedy pomogły dopłynąć wraz z maleństwem do brzegu)

- Co zrozumiał Kacper poprzez to wydarzenie? (w grupie jest raźniej, lepiej, razem można zrobić więcej i bardzo ważne jest, aby mieć w życiu przyjaciół, na których można liczyć)

Więź i zaufanie – pogadanka

Prowadzący stwierdza, że uczniowie powinni się starać sobie zaufać, że więzi w grupie są ważne – we wzajemnym zaufaniu tkwi siła grupy, bo choć każdy z nas jest indywidualnością i różnimy się od siebie, to właśnie w tej różnorodności tkwi nasza siłą. Zespołowo można pokonać wiele przeciwności losu i życiowych trudności. Kiedy robimy coś wspólnie, możemy dokonać o wiele więcej niż gdy działamy sami. Stajemy się o wiele bardziej skuteczni i możemy realizować różne projekty. Każdy z was dorzuca do pracy grupy swoje zdolności i umiejętności. Dzięki temu powstaje wspaniałe zespołowe przedsięwzięcie.

Ćwiczenie: Linia życia

Opis ćwiczenia: Uczniowie są dzieleni na zespoły (ok. 7, 8-osobowe). Każdy zespół musi mieć taką samą liczbę uczestników. Wszyscy uczniowie ustawiają się w rzędach, zgodnie z podziałem na grupy. Prowadzący zapoznaje uczniów z regułami gry. Każda grupa będzie miała nie więcej niż dwie minuty, żeby ustawić się w kolejności zgodnie z podanymi przez prowadzącego kryteriami (według wzrostu, wieku, miejsca zamieszkania, długości włosów itp.). W trakcie wykonywania zadania uczestnicy nie mogą komunikować się werbalnie! Wygrywa grupa, która najszybciej ustawi się w poprawnym szyku.

Instrukcja: Proszę, żebyście podzielili się na trzy grupy i stanęli w trzech rzędach. Gra polega na jak najszybszym ustawieniu się w poprawnej kolejności, zgodnie z kryterium, które za chwilę wam podam. W trakcie ustawiania się nie wolno wam rozmawiać! Możecie natomiast wymyśleć inny sposób na

komunikację. Wygrywa grupa, która najszybciej ustawi się w poprawnym szyku. Na wykonanie zadania macie jednak nie więcej niż dwie minuty.

Pytania podsumowujące zabawę:

1. W jaki sposób się porozumiewaliście? Czy trudno Wam było dojść do porozumienia?
2. Czy znaleźliście jakiś swój sposób na jak najszybsze ustawianie się?
3. Co było trudne w tym ćwiczeniu? Co Wam ułatwiało wykonanie ćwiczenia?
4. Czy w trakcie zabawy ktoś przejął inicjatywę/dowodził Waszą grupą?
5. Czy każdy mógł zaproponować swoje rozwiązanie?

   Po zabawie i pytaniach nauczyciel zadaje uczniom pytanie: Co tworzy dobrze działającą drużynę/grupę?

   Uczniowie pracują metodą burzy mózgów. Odpowiedzi uczniów są zapisywane na tablicy. Ważne jest, aby w toku rozmowy z uczniami udało się ustalić następujące kryteria:

   1. wspólny cel
   2. elastyczność w działaniu
   3. równe zaangażowanie wszystkich członków zespołu, poszanowanie dla opinii mniejszości
   4. zaangażowanie wszystkich członków zespołu
   5. dobry lider – inspirujący, ale nie dominujący
   6. wzajemne wspieranie się, pozytywne nastawienie wszystkich członków zespołu
   7. dobra komunikacja między członkami grupy, aktywne słuchanie się
   8. organizacja i planowanie działań
   9. identyfikacja umiejętności członków zespołu i odpowiedni podział ról/zadań
   10. przestrzeganie ustalonych zasad
   11. wzajemny szacunek

12.nastawienie na sukces grupy, a nie własny

Bibliografia:

1. Antkowiak B., Razem raźniej i przyjaźniej, [w:] *Bajki terapeutyczne*, pod red. H. Darian, Wrocław 2010
2. Nożyńska – Demianiuk A., *„Razem raźniej! O integracji i budowaniu zaufania" lekcja wychowawcza*, „Dobra szkoła" ogólnopolskie czasopismo dla nauczycieli szkół podstawowych, 2016, nr 3, s. 26-28
3. *„Scenariusze dla IV klasy szkoły podstawowej"* www.cdu.pl/files/wwp_9.3/scenariusze_klasa_IV.pdf (dostęp 23.11.2016)

Trudne sytuacje w naszej klasie - scenariusz zajęć w klasie V szkoły podstawowej. *Ewelina Gajda*

SP im. Kornela Makuszyńskiego
w Bychlewie

Temat: **Trudne sytuacje w naszej klasie**

Cele ogólne:

- umiejętność określenia pojęcia trudnej sytuacji

Cele szczegółowe:

- poznanie zasad i doskonalenie umiejętności elastycznego rozwiązywania trudnych sytuacji
- wzbudzanie motywacji do rozwiązywania problemów w życiu codziennym

Metody pracy:

burza mózgów, pogadanka, dyskusja

Formy pracy:

grupowa, zespołowa, indywidualna

Środki dydaktyczne:

brystol, mazaki, kolorowe markery, załączniki (sylwetka człowieka, tabela)

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie uczniów
2. Przedstawienie tematu zajęć i celu zajęć:

   Na samym początku zajęć chciałabym abyśmy wspólnie zdefiniowali pojęcie „Sytuacje trudne". Proszę, abyście podali mi wasze skojarzenia z tym hasłem.

   - budzące w nas poczucie winy

- stres
- konflikty
- lęk
- wymagające reakcji
- wymagające działania/ rozwiązania

Sytuacja trudna to taka sytuacja, gdy nie potrafimy sobie z nią natychmiast poradzić, gdy nie mamy gotowej odpowiedzi czy sposobu poradzenia sobie z nią.

WPROWADZENIE

Każdy z nas ma do czynienia z takimi sytuacjami, w których nie wie co ma robić. Zaczyna się wtedy zastanawiać, poszukiwać sposobów rozwiązywania, szukać pomocy u innych. Człowiek o wysokim poczuciu własnej wartości podejmuje dobrze przemyślane decyzje i sensownie zachowuje się w sytuacjach konfliktowych. **Spróbujemy się zastanowić- co przezywamy, gdy znajdujemy się w trudnej sytuacji i jak powinniśmy sobie wtedy radzić.**

Ćwiczenie 1. Wyobraźcie sobie taka sytuację, z którą z pewnością już się zetknęliście: „Nauczyciel wzywa cię do tablicy. Akurat tak się zdarzyło, że nie jesteś przygotowany. Idąc do tablicy rozważasz różne możliwości, np.:

1. *Może zadanie będzie łatwe i sobie poradzę.*
2. *Jeżeli nie będę umiał to może mi ktoś podpowie.*

Pytanie nie jest trudne, ale nie bardzo wiem- co odpowiedzieć. Ten przedmiot jest ważny, zaś moje oceny nie wyglądają najlepiej. Dzisiejsza wpadka może mnie drogo kosztować. Zaczynam dyskretnie spoglądać na koleżanki siedzące w pierwszych ławkach, ale nic do mnie nie dociera. Zaczynam coś mówić, ale nie wiem sam co ja właściwie mówię...”

Teraz siedzisz i wracasz myślami do tamtej sytuacji przy tablicy. Jak wtedy się czułeś? Co się z tobą działo?

1. Każda grupa otrzyma kartę pracy **„Sylwetka człowieka”**, proszę abyście poprzez własne doświadczenia zaznaczyli na sylwetce człowieka te części ciała, których dotyczą odczuwane wówczas przez was emocje.

   Przykładowe odpowiedzi uczniów związane z różnymi częściami ciała i emocjami to:

   – głowa (szum w głowie, zawroty, pustka w głowie, ciemno przed oczami, pot na czole, głucho w uszach, bladnięcie, czerwienienie się);
   – usta, gardło (suchość w ustach, trudności w przełykaniu, załamania głosu);
   – klatka piersiowa, serce, płuca (ściskanie, ból, brak powietrza, mocne uderzenia serca, ssanie w żołądku);
   – ręce, nogi, całe ciało (drżenia rąk, trzęsienie nóg, pocenie się).

<u>Załącznik 1:</u>

Omówienie przez grupy zapisanych emocji.

W ten sposób przedstawiliście objawy ***<u>emocji powstałych na wskutek sytuacji trudnych.</u>***

Bez emocji nie da się żyć, jednak trzeba nauczyć się nad nimi panować.

Ćwiczenie 2. Teraz rozdam Wam kartki z sytuacjami, które dla wielu z nas mogą być sytuacjami trudnymi. Jeżeli ktoś z Was przypomina sobie jakąś inną sytuację trudną, której nie podano na kartce, może je wpisać na końcu.

Załącznik 2:

TRUDNE SYTUACJE

1) wizyta u dentysty;
2) odpowiadać na pytanie przed całą klasą;
3) lęk przed klasówką;
4) pokłócić się z dobrym kolegą czy koleżanką;
5) odmówić czegoś swojemu koledze czy koleżance;
6) wyśmiewać kogoś;
7) sprawić poważną przykrość rodzicom czy innym ludziom;
8) tłumaczyć się nauczycielowi, dlaczego nie odrobiłem lekcji;
9) odczuwać strach przed „złą" oceną;
10) klasówka z trudnego dla ciebie czy też nie lubianego przedmiotu;
11) lęk przed w- f, np. grami zespołowymi
12) tłumaczyć się mamie czy tacie dlaczego dostałem złą ocenę w szkole;
13) występ publiczny do dużej grupy osób, na przykład na apelu czy akademii;
14) strach przed wyśmianiem ze strony innych osób;
15) wrażliwość
16) zmiana szkoły
17) inna sytuacja. Jaka? ….....

.....

1. ***Przyjrzyj się jeszcze raz podanym sytuacjom, a następnie wybierz 3, które dla ciebie są najtrudniejsze. Oznacz je kółkiem.***

Ćwiczenie 3 Dla GRUPY

2. ***Spośród sytuacji trudnych wybierzcie 3 sytuacje trudne, z którymi spotkaliście się w naszej klasie.***

Każda grupa po wyborze 3 trudnych sytuacji pojawiających się na tle klasy, prezentuje je. Nauczyciel zapisuje na tablicy wybór sytuacji przez grupy i przydziela każdej z grup jedną sytuację.

Ćwiczenie 4. „W naszej klasie- trudne sytuacje"

Chciałabym abyście w grupach zastanowili się i dla danej sytuacji trudnej w naszej klasie znaleźli rozwiązanie.

Dla ułatwienia przygotowałam dla was tabelki, w których należy:

Zdefiniowanie problemu (sytuacji trudnej)	Dlaczego? Co powoduje, że jest to dla nas sytuacja trudna?	Co byście zrobili, aby poradzić sobie z tą trudną sytuacja/ sposoby na jej zlikwidowanie

Zaprezentowanie odpowiedzi zapisanych w tabeli przez grupy.

Podsumowanie zajęć:

Te tabele zostaną zawieszone w naszej klasie na tablicy, w formie gazetki klasowej, abyście zawsze mogli sobie przypomnieć, że gdy pojawia się problem istnieją sposoby na jego rozwiązanie.

– Ewaluacja zajęć

Źródła: http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU7912

Utrwalenie wiadomości o czasowniku -scenariusz zajęć z języka polskiego przeprowadzonych w klasie IV szkoły podstawowej.

Liliana Radzik

SP Nr 1im. Królowej Jadwigi
w Konstantynowie Łódzkim

Temat: **Utrwalenie wiadomości o czasowniku.**

Cel ogólny:

- kształcenie umiejętności poprawnego wypowiadania się w języku polskim.
- wdrażanie do współpracy w grupie.

Cele szczegółowe - doskonalenie umiejętności:

- wskazywania czasowników wśród innych części mowy w podanych zdaniach,
- odróżniania (wśród podanych) czasowników osobowych od nieosobowych,
- poprawnego określania liczby, osoby, czasu i rodzaju podanych czasowników.

Metody nauczania:

- asymilacja wiedzy: pogadanka, wyjaśnianie;
- praktyczne działania: ćwiczebne;
- zabawa dydaktyczna;
- techniki samooceny: sygnalizacja świetlna, technika małych kroków, ocena atmosfery sprzyjającej uczeniu się podczas lekcji

Formy pracy:

zbiorowa, w parach i grupowa, indywidualna jednolita i zróżnicowana

Pomoce dydaktyczne:

karty pracy, słowniki, szary papier, mazaki, karteczki samoprzylepne

Przebieg zajęć:

2. Powitanie. Sprawdzenie listy obecności.
3. Podanie tematu lekcji.
4. Swobodne wypowiedzi uczniów w związku z zadanym pytaniem kluczowym: Dlaczego uczymy się gramatyki języka polskiego?

- (ustawienie klepsydry na 2 min.)

5. Oglądanie wystawki książek, które pomagających doskonalić umiejętności gramatyczne. Zachęcanie do korzystania z nich, jako pewnego źródła wiedzy w zakresie gramatyki języka polskiego.
6. Przedstawienie celów lekcji wyrażonych językiem ucznia:

   Bohaterem dzisiejszego dnia (jak już zapewne się domyśliliście) będzie czasownik i jemu poświęcimy uwagę. Utrwalimy wiedzę o czasowniku, którą już do tej pory zdobyliście i podsumujemy nasze dotychczasowe zmagania z tą wyjątkową częścią mowy. Wyjątkowość czasownika wykażemy dzięki kilku ćwiczeniom, które myślę, że będą dla was jednocześnie kształcące i przyjemne. Będziecie pracować indywidualnie i w grupach. Proszę o właściwe zachowanie i przestrzeganie zasad. Cele dzisiejszych zajęć są umieszczone na tablicy, byśmy mogli wspólnie kontrolować moment ich osiągania. (Nauczyciel odczytuje umieszczone na tablicy cele).
7. Zapoznanie uczniów z kryteriami oceniania:

   Zgodnie z tymi celami, podczas dzisiejszej lekcji będę zwracać uwagę na to, kto:

   a) poprawnie wskaże co najmniej cztery czasowniki w tekście
   b) wymieni przynajmniej dwa pytania, na które odpowiada czasownik

c) odróżni formę osobową czasownika od formy nieosobowej czasownika
d) prawidłowo wskaże osobę, liczbę, czas i rodzaj podanych przez nauczyciela czasowników

8. Zadania dydaktyczne / ćwiczenia:

a) Polecenie: Podkreśl czasowniki w tekście, nad każdym napisz pytanie.

Przykładowy tekst:

Uczniowie bardzo hałasowali w klasie.

Jedni krzyczeli, chodzili po klasie, inni cicho rozmawiali z koleżanką lub z kolegą.

Nagle wszedł nauczyciel.

Zapadła cisza.

Zdenerwował się na uczniów.

Zrobiła się cisza.

Ustawienie klepsydry na 3min.

Wylosowanie uczniów i sprawdzenie.

Samokontrola

b) Polecenie: Napisz, w jakiej formie są czasowniki.

Nauczyciel zapisuje na tablicy czasowniki: rysować , rozmawiać, gadać, pisać, układać, odpowiadać, rysuję, rozmawiam, gadamy, układamy, odpowiadasz. Dzieci na szarym papierze w odpowiedniej rubryce przylepiają karteczki - określają czasowniki osobowe i nieosobowe. Dokonują samooceny.

Praca grupowa (zróżnicowana)- ocena koleżeńska- pary

c) Polecenie: Określ osobę, czas, liczbę, rodzaj podanych czasowników.

Hałasowali *(- 3 osoba , l.mn., cz.przeszły, r.,męskoosobowy*)

Rysowałam *(- 1 os., l.poj., cz.przeszły, r. żeński)*

Rozmawiałam *(- 1 os., l.poj., cz.przeszły, r. żeński)*

Będę pisała *(- 1 os., l. poj., cz. przyszły. r. żeński)*

Klepsydra ustawiona na 5 min. Technika sygnalizacji świetlnej. Samoocena, pomoc koleżeńska.

d) Samoocena poziomu umiejętności uczniów:

Każdy uczeń korzystając ze swojego metodnika, pokazuje kolor wskazujący na poziom jego rozumienia tematu wykonanych ćwiczeń.

„Zieloni" pomagają „Żółtym", "Czerwoni" umawiają się z nauczycielem, by ponownie wytłumaczył im niezrozumiały zakres materiału.

e) Zabawa ruchowa.

Spośród dzieci zostają wybrane 3 matki – osoby czasownika w liczbie pojedynczej. Pozostali uczniowie otrzymują (losowo) nazwy dowolnych czasowników w różnych osobach. Dzieci „czasowniki" dostaną kartki z czasownikami w różnych osobach i będą musiały odszukać swojej „matki". „Matki" sprawdzają swoje „dzieci".

f) Podsumowanie zajęć:

Uzupełnij wykropkowane miejsca:

Czasownik to …….. część ……..

Odpowiada na pytania ……...

Wyróżniamy jego formy …… i…….

Czasownik odmienia się przez ……

W liczbie pojedynczej występuje w rodzaju ……..., ……. lub ……..., natomiast w liczbie mnogiej w rodzaju …… ……. lub …….

Czasowniki występują w trzech czasach: ……, …… i ……...

(odmienna, mowy, co robi? , co się z nim dzieje? w jakim jest stanie? osobowe i nieosobowe, osoby liczby i rodzaje, męski, żeński, nijaki, męskoosobowy, niemęskoosobowy, przyszłym, przeszłym, teraźniejszy)

Sprawdzenie: *losowanie numerków. Informacja zwrotna.*

Po każdym ćwiczeniu odnosimy się do celów lekcji, które odhaczamy na tablicy kolorową kredą (technika małych kroków)

g) Ocena atmosfery sprzyjającej uczeniu się podczas lekcji:

Po lekcji uczniowie wypełniają ankietę i oddają ją nauczycielowi.

Lekcja : <u>Utrwalenie wiadomości o czasowniku</u>

Data: 25.05.2016.

Imię i nazwisko: …….

1. Jak oceniasz swoje zachowanie podczas dzisiejszej lekcji? W jakim stopniu sprzyjało ono Twojemu uczeniu się.

1	2	3	4	5

(zakreśl odpowiednią ocenę; 1 oznacza notę najniższą, a 5 – najwyższą)

2. Co podobało Ci się w dzisiejszej lekcji? Co sprzyjało atmosferze nauki podczas lekcji?

.....

Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne dla dzieci z trudnościami w pianiu i czytaniu. *Beata Dyła- Fontańska*

SP Nr 5 w Pabianicach

W klasach I-III są uczniowie, którzy mają trudności z opanowaniem w określonym czasie umiejętności czytania i pisania. Trudności te związane są wycinkowymi deficytami rozwojowymi w zakresie procesów poznawczych i funkcji ruchowych. Badania Spionek H. 1973, Bogdanowicz M. 1989 pokazują, że trudności, które mają uczniowie z pisaniem, czytaniem i liczeniem są związane ze słabą analizą i syntezą wzrokową i słuchową, zaburzoną funkcją kinestetyczno –ruchową. Dla takich dzieci przewidziane są zajęcia korekcyjno – kompensacyjne. Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne muszą być dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów. Celem tych zajęć jest pomoc dziecku w wyrównywaniu braków w wiadomościach i umiejętnościach, przezwyciężaniu trudności i umożliwienie mu prawidłowego funkcjonowania w grupie rówieśniczej. Zajęcia korekcyjno– kompensacyjne są prowadzone w grupach (2 - 5 osób), a w szczególnych przypadkach indywidualnie. Praca w grupie umożliwia dostrzeganie mocnych i słabych stron dziecka, zachęca do samodzielności i do pracy we własnym tempie. Zajęcia odbywają się w regularnych odstępach czasu i składają się z odpowiednio dobranych ćwiczeń.

Każde zajęcie korekcyjno – kompensacyjne powinno zawierać ćwiczenia z zakresu:

- analizy i syntezy słuchowej
- analizy i syntezy wzrokowej
- koordynacji wzrokowo – słuchowej
- orientacji czasowo – przestrzennej

– mówienia
– pisania
– myślenia
– reedukacji psychomotorycznej

Poniżej przedstawiam plan zajęć korekcyjno – kompensacyjnych z wyżej wymienionymi przykładowymi ćwiczeniami, które przygotowałam na zajęcia dla moich uczniów. Układając każdą jednostkę metodyczną pamiętam o:

– dobieraniu ćwiczeń na podstawie diagnozy i do możliwości ucznia;
– tym aby każdy element zajęć był podporządkowany konkretnemu celowi;
– usprawnianiu nie tylko zaburzonych funkcji, ale również tych nie zaburzonych;
– powolnym stopniowaniu trudności ćwiczeń wspomagających naukę czytania, pisania i liczenia.

Tak przygotowany konspekt ułatwia prowadzenie zajęć, pomaga w kompletowaniu pomocy dydaktycznych, kart pracy, można go modyfikować w zależności od potrzeb.

Temat: **Kształcenie umiejętności wyróżniania figury z tła z wykorzystaniem samogłosek. Usprawnianie motoryki małej i dużej.**

l.p.	Rodzaje ćwiczeń	Cel ćwiczeń	Przebieg	Pomoce	Uwagi
1	Wyszukiwanie motyla ze zbioru. Kreskowanie motyla	– doskonalenie analizy wzrokowej – ćwiczenia usprawniające dłoń (kreskowanie)	– uczniowie otrzymują obrazek ze zbiorem motyli – zadaniem uczniów jest wyszukiwanie motyla zgodnie ze wzorem – uczniowie zamalowują za pomocą kreskowania skrzydła motyla (od lewej do prawej) – sprawdzenie poprawności wykonania ćwiczenia	– obrazek ze zbiorem motyli – kredki	6 min
2	Słuchanie tekstu	– wdrażanie do	– uczniowie otrzymują sylwetki	– obrazki	10 min

		uważnego słuchania; – ćwiczenia koordynacji słuchowo – wzrokowej	zwierząt; – prowadzący czyta baśń; – zadaniem dzieci jest ułożenie w kolejności obrazków z sylwetkami zwierząt zgodnie z wysłuchanym tekstem – sprawdzenie poprawności wykonania ćwiczenia	zwierząt – tekst baśni – parawany	
3	Znajdź samogłoski	– kształcenie umiejętności wyróżniania figury z tła – ćwiczenia w czytaniu – ćwiczenia w analizie i syntezie wyrazowej	– rozdanie kopert z wyrazami (nazwy zwierząt) – dopasowanie wyrazów do obrazków – wyszukiwanie i zakreślanie samogłosek w wyrazie – głośne czytanie wyodrębnionych samogłosek – zapisywanie samogłosek w liniaturze – sprawdzenie poprawności wykonania ćwiczenia	– ilustracje zwierząt – koperty z wyrazami – czerwona kredka – zeszyt w trzy linie	8–9 min
4	Relaksacja – ćwiczenia ruchowe	– doskonalenie percepcji słuchowej, wzrokowej i ruchowej	– dzieci poruszają się w rytmie muzyki – dzieci wyszukują z rozrzuconych liter samogłoski – każde dziecko musi zebrać komplet samogłosek (wzornik ze wszystkimi samogłoskami znajduje się w widocznym dla dzieci miejscu) – głośne czytanie samogłosek	– płyta z muzyką – kartoniki z literami – komplety samogłosek (tyle ile jest dzieci)	6–7 min
5.	Układanie wyrazów z sylab	– ćwiczenia koordynacji wzrokowo – słuchowej – graficzne odtworzenie wyrazów – usprawnianie małej motoryki	– dzieci układają wylosowaną sylabę do słoneczka – czytają ułożony wyraz i zapisują w zeszycie i na tablicy, podkreślają samogłoski – sprawdzenie poprawności wykonania ćwiczenia	– słoneczko z sylabami – zeszyt w trzy linie – kredka, długopis	7–8 min
6	Utrwalenie – pisanie z pamięci samogłosek	– utrwalenie samogłosek	– uczniowie wypisują z pamięci zapamiętane samogłoski – przeczytanie zapisanych samogłosek	– zeszyt w trzy linie – długopis	2-3 min

Literatura:

1. Bogdanowicz M., *O dysleksji, czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu,* Linea, Lublin 1994.

2. Czajkowska I., Herda K., *Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole,* WSiP, Warszawa 2001.
3. Gąsowska K., Pietrzak-Stępkowska Z., *Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu*, WSiP, Warszawa 1984.
4. Zakrzewska B., *Trudności w czytaniu i pisaniu,* WSiP, Warszawa 1996.
5. Skibińska H., praca korekcyjno – kompensacyjna z dziećmi z trudnościami w pisaniu i czytaniu, Bydgoszcz 2001.

Twórcze bazgranie, czyli jak wykorzystać kreatywność ucznia na lekcjach języka angielskiego. *Agata Subczyńska*

SP Nr 5 w Pabianicach, PG Nr 1 w Łasku.
PODNiDM Pabianice

Jeśli twoi uczniowie słuchając tego, co mówisz bazgrzą coś na marginesie, robią rysunki, kreślą jakieś strzałki czy kształty, to znaczy, że przejawiają umiejętności **myślenia wizualnego** i są na dobrej drodze bycia twórczymi praktykami notowania zgodnego z zasadami **sketchnotingu** (z ang. *sketch* – szkic, rysunek, *noting*- notowanie), czyli **łączenia odręcznego pisma i obrazów,** które wykorzystuje się do odkrywania i komunikowania swoich idei.

Idea myślenia wizualnego zakłada, że rysować potrafi praktycznie każdy – od przedszkolaka po ucznia, nauczyciela, biznesmana, wykładowcę czy studenciaka. Celem bowiem nie jest ukazywanie swoich zdolności plastycznych, ale tworzenie za pomocą ozdobników tekstu, grubości i wielkości liter, kolorów, ramek, ikon, chmurek, dymków, znaczników, wykresów, prostych rysunków, symboli, kształtów, tabelek czy mapy myśli takiej notatki, która będzie jak najbardziej efektywna i pomocna (w przypadku szkoły → w dalszym uczeniu się oczywiście☺) i jak najlepiej streści, ukaże usłyszane treści.

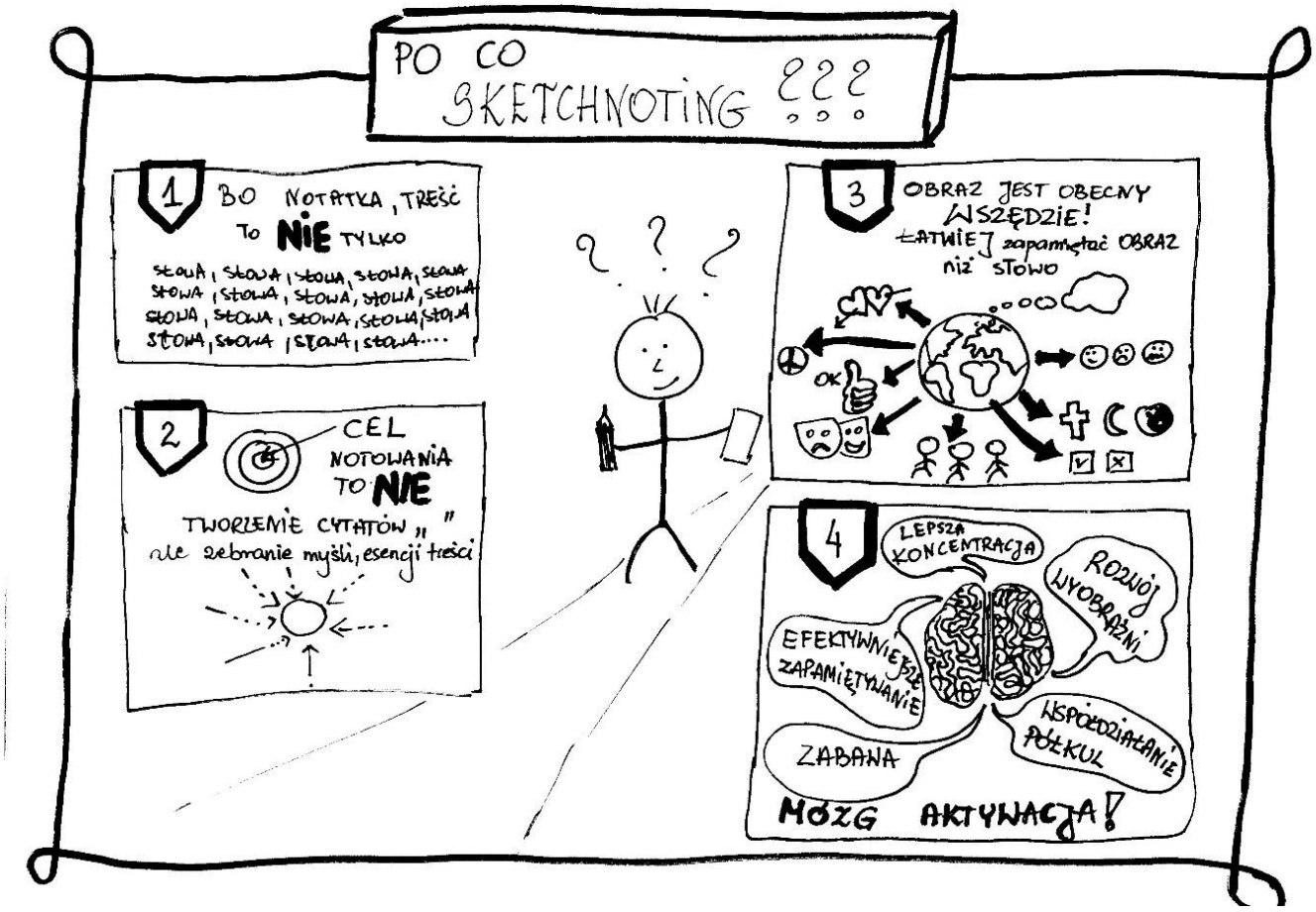

Warto zachęcać więc uczniów, aby jeszcze bardziej uaktywnili swój mózg, połączyli przyjemne z pożytecznym i nauczyli się w niestandardowy sposób notować swoje myśli, informacje, przeżycia, doświadczenia. Jest jedna z metod bardzo ważnego aspektu edukacji, czyli uczenia jak się uczyć.

Jeśli sami nie do końca wiemy jak, to oto mała sketchnotingowa ściąga ze stosowania myślenia wizualnego:

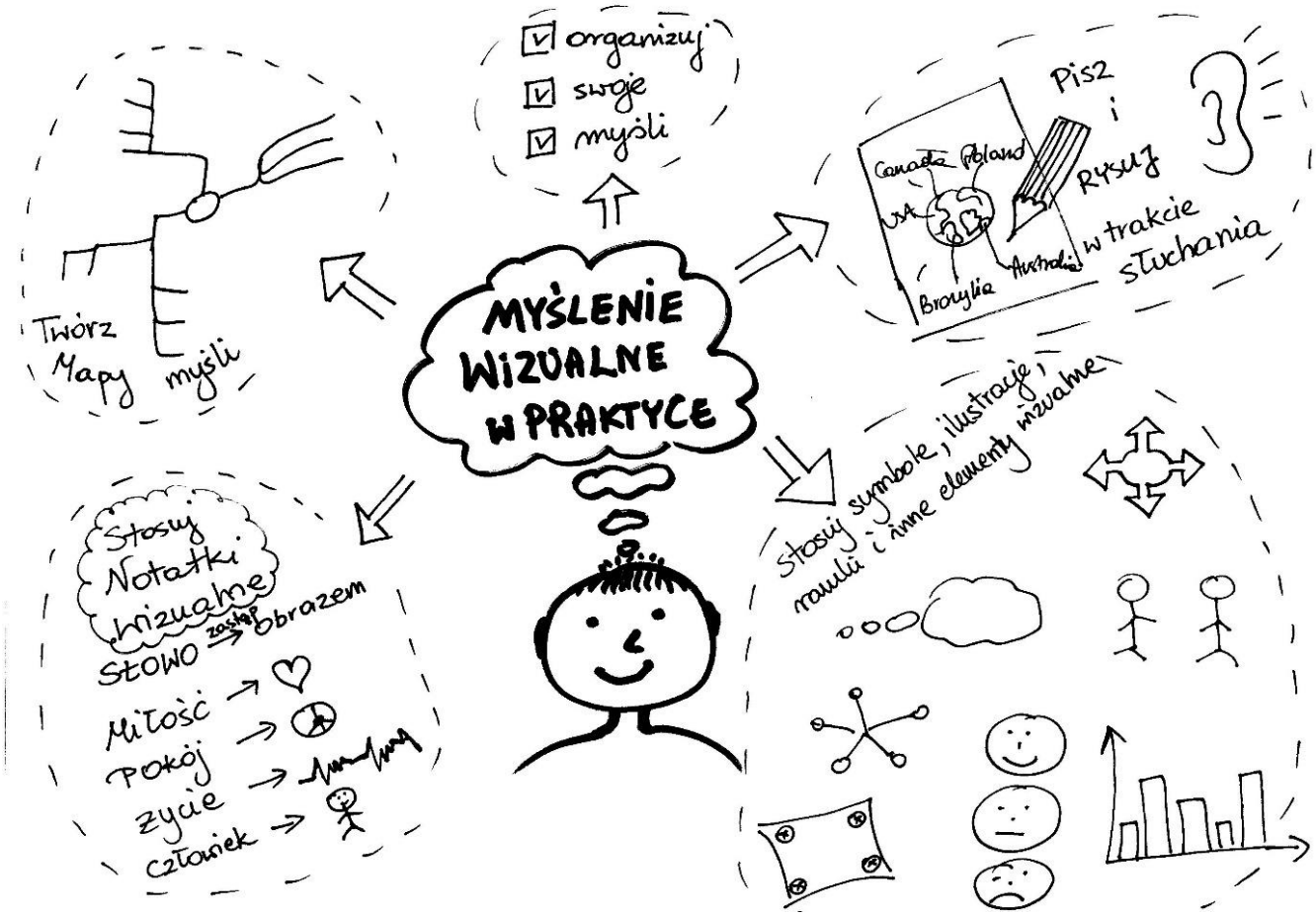

A jak mogą skorzystać z myślenia wizualnego nauczyciele? Mogą na przykład zaskoczyć swoich uczniów nietypowym zadaniem wizualnym. Takim, aby sprowokować do myślenia albo, jak w przypadku poniższego ćwiczenia, do mówienia:

Ta krótka sketchnotkowa propozycja, chociaż prawie w ogóle nie uwzględnia gramatycznych aspektów języka, a w zasadzie przedstawia kawałek życia pewnej dziewczyny, daje uczniom podpowiedzi do tworzenia wypowiedzi w języku angielskim w odpowiedniej formie gramatycznej właśnie (a dokładnie w 3 osobie liczby pojedynczej w czasie Present Simple).Uczniowie mogą nadać dziewczynce imię według własnego uznania i tworzą wypowiedzi twierdzące i przeczące, np.:

- *Kate lives in a flat. She doesn't live in a house.*
- *Kate like ice-cream but she doesn't like mushrooms.*
- *She has a dog but she doesn't have a cat.*

Kilka szkiców, a uśmiech na twarzy uczniów murowany! (a nasz cel metodyczny „przy okazji” spełniony) ☺

Źródła:

1. Józwik Karolina, Zwoliński Szymon, *Myślenie wizualne w biznesie*
2. Roam Dan, *Narysuj swoje myśli*

Aktywne gospodarowanie czasem – scenariusz zajęć otwartych z podstaw przedsiębiorczości. *Agnieszka Kulpińska- Górska*

PODNiDM, ZS Nr 3 w Pabianicach

Temat: **Efektywne gospodarowanie czasem.**

Cele:

- upowszechnienie wiedzy o metodach zarządzania czasem
- rozwijanie umiejętności planowania działań w czasie i określania perspektywy czasowej zakładanych celów.

Treści:

- zarządzanie czasem jedną z kluczowych umiejętności tworzenia i realizacji planów życiowych i zawodowych.
- pułapki czasowe - jak ich unikać.
- remanent umiejętności gospodarowania własnym czasem.

Metody:

praca grupowa, praca indywidualna, wykład, prezentacja

Środki dydaktyczne:

flipchart, markery, masa mocująca, karty ćwiczeń, prezentacja multimedialna

Przebieg zajęć:

Ćwiczenie - "Koło czasu"

Uczniowie rysują na kartonach swoje koła czasu dzieląc je na wycinki odpowiadające kolejnym godzinom. Kolejnym wycinkom przyporządkowują

czynności i zadania wykonywane w ciągu doby. Stopień ważności i upodobania oznaczają kolorami wybranymi godnie z własnym przekonaniem. Po wypełnieniu kół uczniowie dzielą się swoimi refleksjami na temat podziału czasu, tego co chcieliby zmienić i czy wiedzą jak to zrobić.

Nauczyciel zwraca uwagę na podobieństwa i różnice w podziale czasu poszczególnych uczniów.

Ćwiczenie - "Pułapki czasu"

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy do pięciu grup. Każda grupa, na przygotowanym kartonie opracowuje wykaz pułapek czasowych, czyli zachowań, czynności, działań, które powodują marnotrawstwo czasu. Grupy wymieniają się plakatami i zastanawiają się nad sposobem unikania tych pułapek. Omawiamy metody radzenia sobie z pułapkami czasowymi, oceniamy ich skuteczność, analizujemy możliwości stosowania.

Podsumowaniem pracy jest wykład - przeprowadzony w oparciu o przygotowaną prezentację multimedialną na temat sposobów gospodarowania czasem.

Ćwiczenie - "Zaplanuj swój czas"

Korzystając z karty pracy, każdy uczeń identyfikuje zadania do wykonania w najbliższym czasie, np. w najbliższym tygodniu. Następnie porządkuje je zgodnie z zasadą: ważne, pilne, mniej ważne, nieważne. Po wykonaniu komentują stopień trudności zadania. Ustalają wspólnie listę zadań najczęściej powtarzających się na wszystkich listach.

Nauczyciel podkreśla rolę hierarchizacji zadań, które stoją przed nami do wykonania.

KARTA PRACY: "Efektywne gospodarowanie czasem"

Zaplanuj swoje zadania - zapisz zadania, które zaplanowałaś/łeś wykonać w nadchodzącym tygodniu:

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....

Uporządkuj je według następującej hierarchii:

Stopień ważności	Zadanie /wpisz numer/
Zadanie ważne i pilne	
Zadanie ważne, mniej pilne	
Pilne, mniej ważne	
Nieważne/kosz/	

Jak my to robimy?– prezentacja koncepcji procesu wspomagania i działań wspierających placówki oświatowe w powiecie pabianickim.

Małgorzata Biegajło

PODNiDM

(Wystąpienie podczas II Forum Liderów Edukacji)

Założenia kompleksowego wspomagania:

Wspomaganie to długofalowy proces

Działania wynikają z indywidualnej sytuacji placówki

Wspomaganie odpowiada na specyficzne i zdiagnozowane potrzeby

Uwzględnia efekty kształcenia i wychowania

Kolejnym założeniem procesu kompleksowego wspomagania jest **doskonalenie nauczycieli**, rozumiane jako element rozwoju całej szkoły:

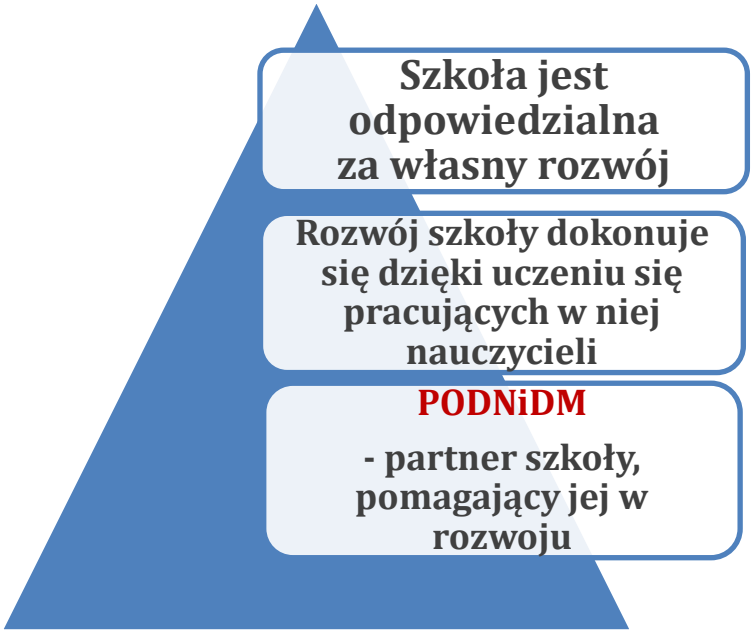

Wspomaganie nauczyciela w rozwoju – czyli uczenie się od siebie nawzajem, polega na:

- współpracy pomiędzy nauczycielami w jednej szkole;
- wzajemnym obserwowaniu się podczas pracy;
- współpracy pomiędzy nauczycielami a ekspertami oraz osobami wspomagającymi;
- uczeniu się od siebie nawzajem i wypracowywaniu wspólnych - ale zindywidualizowanych rozwiązań.

Czym charakteryzuje się wspomaganie realizowane przez PODNiDM w Pabianicach?

- przygotowujemy **Indywidualny program wsparcia** w zdiagnozowanym i wybranym obszarze;
- **program** doskonalenia zawodowego nauczycieli **„szyty" jest na miarę danej placówki,** realizowany **w okresie minimum 1 roku szkolnego;**
- nie obowiązuje **limit czasowy** realizacji programu, ani **limit godzinowy** doskonalenia;
- doskonalenie prowadzą eksperci ośrodka lub pozyskiwani z zewnątrz (WODN, ORE, uczelnie wyższe, Kuratorium Oświaty w Łodzi, Poradnie Psychologiczno- Pedagogiczne);
- dokonujemy wspólnej diagnozy potrzeb rozwojowych szkoły angażując dyrektora i pracujących w niej nauczycieli;
- zaplanowane działania odpowiadają na rzeczywiste potrzeby oraz prowadzą do oczekiwanej zmiany;
- wspólna ewaluacja działań, wspólna ocena efektów, wyciąganie wniosków i rekomendacji.

W trakcie realizacji wspomagania przez pabianicki ośrodek - dyrektorzy i nauczyciele otrzymują **wsparcie w postaci**:

- pomocy w postawieniu rzetelnej diagnozy potrzeb szkoły oraz określeniu obszaru wsparcia,
- ułatwienia kontaktów ze wszystkimi instytucjami odpowiedzialnymi za udzielanie pomocy uczniom, rodzicom i nauczycielom,
- dostępu do aktualnej informacji pedagogicznej, w tym bazy zasobów (materiały dydaktyczne, przykłady dobrych praktyk, baza ekspertów),
- pomocy w praktycznym zastosowaniu w pracy dydaktycznej i wychowawczej nowych umiejętności,
- inspirowania do wprowadzania zmian oraz nowatorskich rozwiązań dydaktycznych i wychowawczych.

Osobami zaangażowanymi w proces wspomagania są:

- **Koordynator** procesu wspomagania w powiecie pabianickim, którym jest **dyrektor PODNiDM** w Pabianicach;
- **Animator** powołany przez dyrektora ośrodka, odpowiedzialny za realizację całego procesu wspomagania w danej placówce;
- Najczęściej funkcję animatora danego procesu wspomagania pełnią **dwie osoby** – nauczyciel konsultant, doradca metodyczny lub specjalista;
- **Ekspert** – nauczyciel konsultant, specjalista lub doradca metodyczny z ośrodka lub z zewnątrz.

Animator – czyli osoba wspomagająca ma wiele zadań do realizacji m.in.:

- zebranie informacji o placówce oraz wstępną ich analizę;
- przeprowadzenie wywiadu z dyrektorem i nauczycielami;
- przeprowadzenie diagnozy potrzeb palcówki;
- opracowanie planu procesu wspomagania, w tym opracowanie szczegółowego harmonogramu działań;

- udział w spotkaniach z ekspertami, dobór ekspertów zaproszonych do prowadzenia szkoleń ; nadzór nad doskonaleniem;
- nadzór nad procesem wdrażania zmian;
- bieżące wsparcie dla dyrektora oraz poszczególnych nauczycieli, zespołów nauczycielskich, czy rady pedagogicznej;
- przygotowanie dokumentacji przebiegu wspomagania, prowadzenie dokumentacji sprawozdawczej;
- stały kontakt z dyrektorem, w tym monitorowanie działań i reagowanie na potrzeby placówki poprzez wprowadzanie bieżących zmian w harmonogramie lub w planie wspomagania;
- współpraca z dyrektorem w celu przygotowania monitoringu wdrażania zmiany;
- przygotowanie i przedstawienie sprawozdania z procesu.

Dokumentacja procesu wspomagania to:

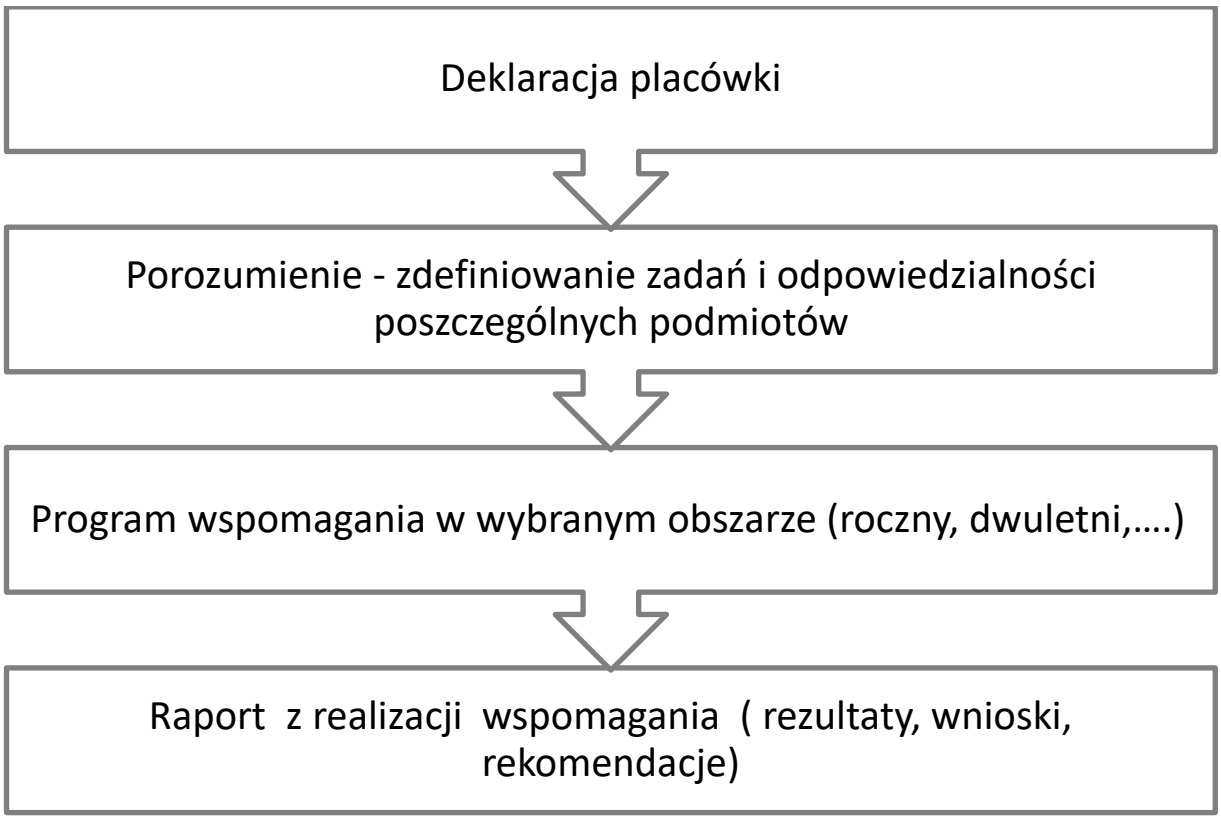

Porozumienie ze szkołą, czyli określenie warunków współpracy, to:

- ustalenie zakresu odpowiedzialności każdej ze stron;
- przyjęcie zasady poufności;
- ustalenie zadań, czyli roli dyrektora, animatora, eksperta oraz rady pedagogicznej, w tym zespołu zadaniowego (jeśli taki zostanie wyłoniony) w procesie wspomagania;
- przyjęcie harmonogramu lub przynajmniej okresu realizacji programu wspomagania;
- nazwanie i scharakteryzowanie poszczególnych etapów procesu;
- ustalenie dokumentacji programu wspomagania;
- ustalenie sposobu bieżącego komunikowania się i udzielania informacji zwrotnej.

Etapy procesu kompleksowego wspomagania:

Realizacja planowanych działań to :

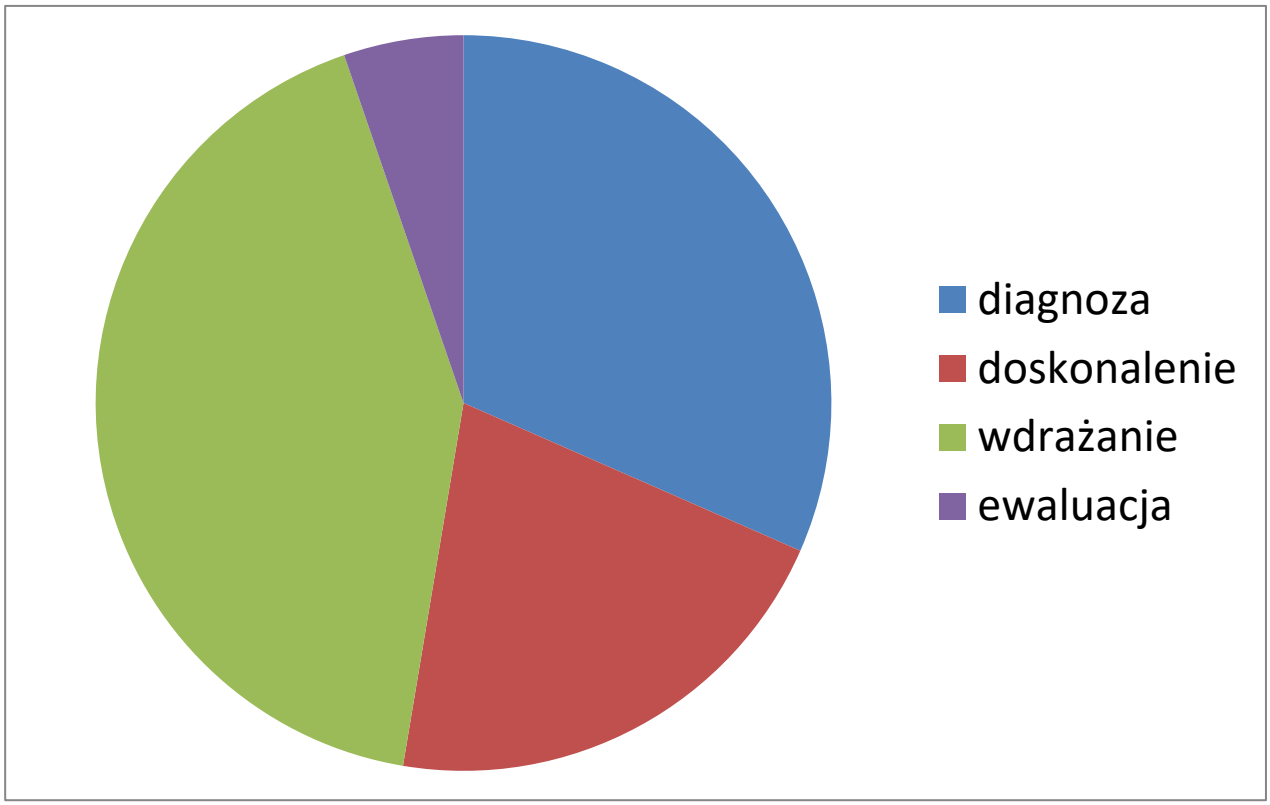

Diagnoza potrzeb placówki realizowana jest w trakcie:

- **Rozmowy z dyrektorem**

- analiza dostępnych informacji o szkole;
- diagnoza i wstępne ustalenie obszaru rozwojowego;
- prezentacja oferty szkoleniowej;
- omówienie założeń i sposobu wdrażania indywidualnej ścieżki rozwoju szkoły/przedszkola.

- **Spotkania z radą pedagogiczną**

- diagnoza i ustalenie obszaru rozwojowego;
- wybranie zespołu zadaniowego;
- omówienie elementów programu wspomagania;
- prezentacja i wybór oferty szkoleniowej.

Etap **planowania procesu** wspomagania to:

- zaplanowanie działań służących poprawie jakości pracy placówki we wskazanym obszarze;
- opracowanie **Indywidualnego Programu Kompleksowego Wspomagania** zawierającego:

  - cele (cel ogólny i cele szczegółowe);

  - efekty i wskaźniki osiągnięcia celów;

  - zadania do realizacji oraz harmonogram działań;

  - zadania osób realizujących program wspomagania.
- zatwierdzenie programu przez dyrektora placówki oraz dyrektora ośrodka.

Doskonalenie nauczycieli polega na:

- realizacji zaplanowanych szkoleń w formie

  - wykładów,

  - warsztatów metodycznych,

  - konsultacji indywidualnych lub zespołowych, **kursu doskonalącego** realizowanego w placówce;
- zajęcia mogą być prowadzone w formie szkoleń stacjonarnych w placówce lub konsultacji e-learningowych;
- nie obowiązuje **limit godzinowy liczby szkoleń**, konsultacji;
- szkolenia realizują nauczyciele konsultanci, specjaliści lub doradcy metodyczni ośrodka oraz zatrudniani na potrzeby programu eksperci zewnętrzni.

Etap wdrażania realizowany jest poprzez:

- indywidualne i zespołowe konsultacje,
- wspólne tworzenie scenariuszy lekcji,
- obserwacje zajęć lekcyjnych lub spotkań zespołów,
- współprowadzenie zajęć,

- wspólne opracowywanie lub modyfikowanie dokumentów, programów szkolnych,
- organizowanie lekcji otwartych i koleżeńskich,
- inne formy dostosowane do potrzeb danej grupy nauczycieli.

Ewaluacja i podsumowanie procesu wspomagania, to:

- określenie poziomu osiągnięcia założonych celów, analiza efektów;
- przygotowanie sprawozdania z realizacji procesu z wnioskami i rekomendacjami ;
- zatwierdzenie sprawozdania przez dyrektora placówki i ośrodka;
- prezentacja sprawozdania radzie pedagogicznej
- dyskusja i refleksja nad dalszym rozwojem placówki.

Pierwsze próby w zakresie kompleksowego wspomagania placówek pabianicki ośrodek podjął w roku szkolnym 2013/2014 w kilku szkołach i przedszkolach powiatu pabianickiego.

Do chwili obecnej PODNiDM w Pabianicach **zrealizował proces kompleksowego wspomagania w 46 placówkach** oświatowych na terenie powiatu pabianickiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w ramach projektu „Nowy system doskonalenia nauczycieli powiatu pabianickiego" (Działanie 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół, Priorytet III PO KL) ośrodek zrealizował kompleksowe wspomaganie w 4 przedszkolach i 24 szkołach **(w 13 szkołach podstawowych, w 5 gimnazjach i w 6 szkołach ponadgimnazjalnych).**

Realizując ten projekt ośrodek pozyskał do współpracy :

- Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Pabianicach oraz
- Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Łodzi - Filia w Pabianicach.

W roku 2016 ponad 200 nauczycieli konsultantów, specjalistów, doradców metodycznych i trenerów z całej Polski, wzięło udział w szkoleniu pt. „Jak wspomagać szkoły rozwijaniu kompetencji kluczowych uczniów?" realizowanym przez ORE w ramach projektu „Wspomaganie szkół w rozwoju kompetencji kluczowych uczniów" (program PO WER). **Z PODNiDM w Pabianicach w szkoleniu tym wzięły udział 4 osoby.**

W efekcie tego szkolenia w roku szkolnym 2016/2017 blisko **400 placówek oświatowych w Polsce** zostało objętych wspomaganiem w obszarach związanych z rozwojem kompetencji kluczowych, w tym

przez PODNiDM w Pabianicach **5 placówek oświatowych z powiatu pabianickiego tj.:**

1. Przedszkole Miejskie Nr 4 w Pabianicach
2. Przedszkole Miejskie Nr 15 w Pabianicach
3. Szkoła Podstawowej w Bychlewie
4. Gimnazjum w Dłutowie
5. Zespół Szkół Nr 2 w Pabianicach.

W chwili obecnej pabianicki ośrodek realizuje proces kompleksowego wspomagania m.in. w obszarach:

- poszerzenie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystywania technologii informacyjnej na lekcjach oraz rozwijania kompetencji twórczych uczniów;
- kształtowanie odpowiedzialnego zachowania uczniów;
- budowa koncepcji pracy przedszkola;
- wykorzystanie metod aktywizujących do realizacji zadań wynikających z wniosków z analizy pracy szkoły.

Zapraszam bardzo serdecznie do kontaktu z pabianickim ośrodkiem doskonalenia nauczycieli i korzystania z naszej **bezpłatnej oferty** kompleksowego wspomagania.

Cyberbezpieczeństwo w szkołach
– list Minister Edukacji Narodowej

W związku z niepokojącymi doniesieniami dotyczącymi pojawiających się zagrożeń w intrenecie, Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska w liście skierowanym do środowiska oświatowego zwróciła się z prośbą o szczególne zwrócenie uwagi na kwestie bezpiecznego zachowania dzieci i młodzieży w internecie.

Minister edukacji poprosiła dyrektorów szkół o zorganizowanie w szkole, placówce oświatowej spotkań z rodzicami i uczniami, podczas których możliwe będzie omówienie kwestii dotyczących bezpiecznego korzystania z zasobów internatu przez uczniów.

W liście minister Anna Zalewska podkreśla, że gry komputerowe mogą wspierać rozwój poznawczy, emocjonalny i społeczny dzieci. Jednak nadmierne korzystanie z nich może powodować problemy z koncentracją uwagi przez dłuższy czas, zaniedbywania nauki, aktywności fizycznej, kontaktów z rodziną i kolegami. Szefowa MEN wskazuje także na to, że może ono prowadzić również do rezygnacji z innych zainteresowań, a nawet zaniedbywania czynności takich, jak jedzenie czy sen. W skrajnych przypadkach doprowadzić nawet do uzależnienia.

Minister Anna Zalewska zwraca się z prośbą do dyrektorów i nauczycieli o podjęcie działań zmierzających do zapoznania rodziców z zagrożeniami płynącymi z nieostrożnego korzystania z zasobów sieci.

Warto podkreślić, że nie wszystko, co pojawia się w internecie, chociaż modne, jest bezpieczne i rozsądne – wskazuje w swoim liście szefowa MEN.

Minister edukacji prosi również, aby podczas spotkań z rodzicami zachęcać ich do rozmowy z dzieckiem, omówienia jego aktywności w internecie, dopytania o ewentualne problemy, z jakimi być może się boryka. Dodatkowo istotne jest,

aby zwrócić uwagę na zachowanie ucznia w ostatnim czasie – jego ogólne samopoczucie, poziom zmęczenia, rodzaj filmów i muzyki jakiej słucha.

Gry komputerowe

Gry komputerowe to bardzo popularna forma rozrywki dla dzieci i młodzieży. 60% dzieci w wieku 4-14 lat używa komputera do grania (opracowanie: „Gry w życiu uczniów, Instytut Badań Edukacyjnych", 2014.), a 94% nastolatków w wieku 12-17 lat gra w gry wideo (opracowanie: The report of the APA Task Force on Violent Media, American Psychological Association, 2015).

Gry komputerowe mogą wspierać rozwój poznawczy, emocjonalny i społeczny dzieci. Wpływają pozytywnie na: spostrzegawczość, reakcje na bodźce, zdolności przestrzenne, procesy myślowe oraz koncentrację uwagi. Poprawiają refleks i koordynację wzrokowo-ruchową oraz ćwiczą umiejętność współdziałania w grupie.

Jednak nadmierne granie może powodować problemy z koncentracją uwagi przez dłuższy czas, zaniedbywania nauki, aktywności fizycznej, kontaktów z rodziną i kolegami. Może ono prowadzić również do rezygnacji z innych zainteresowań, a nawet zaniedbywania czynności takich, jak jedzenie czy sen. W skrajnych przypadkach doprowadzić nawet do uzależnienia.

Gry zawierające agresję i brutalną przemoc powodują wzrost poziomu agresji u dzieci, uczą wrogich zachowań wobec innych ludzi oraz tego, że jedynym sposobem na rozwiązywanie problemów jest używanie siły. A w przypadku opisanym poniżej, mogą prowadzić do samookaleczenia, a nawet śmierci.

Wskazówki dla rodziców

Poniżej zamieszczam również kilka wskazówek dla rodziców, dotyczących zachowania bezpieczeństwa w korzystaniu z gier komputerowych:

- Określ zasady dotyczące czasu, jaki twoje dziecko może przeznaczać na gry komputerowe.

- Zadbaj o to, aby dziecko nie grało codziennie, ale też nie rób tradycji z tej formy spędzania czasu. Jeśli ustalisz, że w waszym domu gra się w określone dni, np. w piątki i niedziele, dziecko przez cały tydzień będzie żyło oczekiwaniem na włączenie komputera.
- Zainteresuj się, w co gra twoje dziecko i czy gra jest dla niego odpowiednia. Porozmawiaj z dzieckiem o grach, z których korzysta, sprawdź, czego może się z nich nauczyć.
- Zanim kupisz swojemu dziecku grę, upewnij się, że jest odpowiednia do jego wieku. Może ci w tym pomóc system oceny gier PEGI.
- Zwróć uwagę, czy w zachowaniu twojego dziecka nie pojawiają się sygnały uzależnienia od komputera.
- Upewnij się, że twoje dziecko z powodu grania nie zaniedbuje obowiązków domowych i szkolnych.
- Sprawdź, czy gra jest pozbawiona mikropłatności.
- Pamiętaj, że istnieją mini gry, które nie wymagają instalacji, a zawierają treści nieodpowiednie dla dzieci.
- Zwróć uwagę na to, czy w grze można kontaktować się z innymi graczami.

Jeśli tak – sprawdź, czy znajomości, jakie zawiera twoje dziecko, są bezpieczne. Kontakt z innymi użytkownikami może być potencjalnym źródłem niebezpiecznych sytuacji i podejmowania ryzykownych zachowań.

Wskazówki pochodzą z broszury pt.: „Zagrożenia w Internecie. Zapobieganie-reagowanie. Gry komputerowe". Broszura dostępna jest pod adresem: https://www.ore.edu.pl/materialy-do-pobrania/category/55-profilaktyka-agresji-i-przemocy

Gdzie można uzyskać pomoc

W celu uzyskania porad i wskazówek rodzice mogą dzwonić pod nr telefonu 800 100 100, oferujący bezpłatną i anonimową pomoc dla dorosłych (rodziców, nauczycieli, pedagogów). **Dzieci i młodzież, którzy potrzebują pomocy, chcą z kimś porozmawiać o swoich problemach mogą dzwonić pod**

numerem telefonu 800 121212 (Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży Rzecznika Praw Dziecka).

Więcej o bezpieczeństwie dzieci i młodzieży w internecie: www.dyżurnet.pl, www.ore.edu.pl, www.akademia.nask.pl, www.kursor.edukator.pl, www.saferinternet.pl, www.plikifolder.pl

Gry komputerowe – oznaczenia

W naszym kraju wiele gier komputerowych oznaczonych jest wg systemu PEGI (Pan-European Game Information). Jest to ogólnoeuropejski system klasyfikacji gier stworzony przez producentów gier w celu udzielenia rodzicom w Europie pomocy w podejmowaniu świadomych decyzji o zakupie gier komputerowych. Symbole PEGI znajdują się na opakowaniu gry. Wskazują one następujące kategorie wiekowe: 3, 7, 12, 16 i 18 lat, nadane zgodnie z zawartością gry z poziomem rozwoju młodego użytkownika. Na stronie internetowej www.pegi.info można sprawdzić klasyfikację gry i jej kategorię wiekową.

W systemie PEGI poza klasyfikacją wiekową można znaleźć oznaczenia informujące o potencjalnie szkodliwych treściach występujących w grze, takich jak przemoc, wulgaryzmy czy hazard. Przed zakupem gry warto zapoznać się z jej klasyfikacją, aby podjąć przemyślaną decyzję.

Działania szkoły wynikające z przepisów prawa

Zgodnie z art. 4a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2016 r., poz. 1943 z późn.zm.) szkoły i placówki zapewniające uczniom dostęp do internetu są obowiązane podejmować działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

O doborze konkretnych środków i form realizacji litery przepisu 4a decyduje dyrektor szkoły, ponieważ zgodnie z ustawą o systemie oświaty (art. 39 ust. 1 pkt 3), sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki

harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne.

Zapis ten utrzymano również w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U., poz. 59, art., 27). Ponadto w art. 1 pkt. 21 tej ustawy podkreślono, że system oświaty zapewnia w szczególności upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, i sytuacji nadzwyczajnych.

Pozostałe działania MEN

W projekcie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, która zacznie obowiązywać od roku szkolnego 2017/2018 podkreślono, że **jedną z najważniejszych umiejętności rozwijanych w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej jest m.in. sprawne i odpowiedzialne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w procesie uczenia się.** Wskazano również, że szkoła podstawowa przygotowuje uczniów do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Wyposaża ich w kompetencje potrzebne do korzystania z różnych cyfrowych zasobów informacyjnych, wyszukiwania i krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

W ramach realizowanego od 1 września 2016 r. pilotażu programowania, poprzedzającego wprowadzenie w roku szkolnym 2017/2018 do podstawy programowej nauki programowania już od pierwszego etapu edukacyjnego, prowadzony jest szereg działań (szkolenia, warsztaty, konferencje, przygotowanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych) dla nauczycieli, pomagających im przygotować się do realizacji tego zadania. Wzrost kompetencji w zakresie wykorzystywania TIK na zajęciach pozwoli na

sprawniejsze reagowanie w przypadkach zaobserwowanego niewłaściwego wykorzystania urządzeń cyfrowych przez uczniów.

Planowane jest również **utworzenie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE)** – działanie Ministerstwa Cyfryzacji we współpracy z MEN. OSE będzie wirtualną, publiczną siecią telekomunikacyjną, opartą na fizycznej infrastrukturze szerokopasmowej (już istniejącej, jak również powstałej w najbliższej przyszłości w wyniku realizacji komercyjnych i dofinansowanych inwestycji, oraz infrastruktury wybudowanej dla celów OSE przez jej operatora). Sieć ta będzie operowana przez podmiot, który będzie odpowiedzialny za jej uruchomienie i utrzymanie, oraz w szczególności za dostarczenie jednostkom oświatowym:

1) usługi dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s wraz z usługami bezpieczeństwa sieciowego (w tym filtrowania treści) oraz
2) dostępu do agregatorów/dostawców treści i usług edukacyjnych.

Wdrożenie OSE pozwoli na m.in.: zabezpieczenie użytkowników przed zagrożeniami w sieci w możliwie największym zakresie w sposób i w skali niemożliwej do zrealizowania przez operatorów telekomunikacyjnych działających wyłącznie na zasadach rynkowych.

Dodatkowo w ramach celu szczegółowego Nr 1 Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+" (przyjęty uchwałą nr 89 /2015 R.M.), przez Stowarzyszenia Miasta w Internecie i Fundację Nowoczesna Polska, jest realizowane zadanie publiczne pn. „Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia".

Zadanie polega na opracowaniu i wdrożeniu warsztatów skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli oraz opracowania pakietów materiałów edukacyjnych przeznaczonych dla uczniów, rodziców i nauczycieli z zakresu

bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i bezpiecznego korzystania z nowych technologii. Realizatorzy projektu prowadzą szkolenia wyłonionych spośród nauczycieli edukatorów prowadzących warsztaty w szkołach, rozpowszechniają przygotowane materiały edukacyjne oraz we współpracy z kuratorami oświaty przeprowadzają spotkania informacyjne. Warsztaty odbywają się w szkołach na terenie całego kraju oraz dodatkowo są wspomagane działaniami e-learningowymi prowadzonymi na internetowej platformie edukacyjnej przygotowanej przez każdego z realizatorów zadania: www.cyfrowobezpieczni.pl oraz www.cybernauci.edu.pl.

W wyniku realizacji projektów przyjętych w konkursie zostały opracowane liczne materiały informacyjno-edukacyjne z zakresu bezpiecznego korzystania z internetu oraz modele działań interwencyjnych.

Mając na uwadze dużą przydatność powstałych produktów także w ramach innych projektów w działaniach wychowawczo-profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych, Ministerstwo Edukacji Narodowej zamieściło informacje na stronie internetowej wraz z „Standardem bezpieczeństwa online placówek oświatowych" oraz innymi materiałami. Materiał dostępny jest pod adresem: https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/programy/bezpieczna-i-przyjazna-szkola/dzialania-krajowe/.

Informacje na temat bezpieczeństwa i zagrożeń w sieci dostępne są również na stronie: http://bezpiecznyinternet.edu.pl/.

Dodatkowo na stronie internetowej Fundacji Odkrywców Innowacji i Fundacji Drabina Rozwoju http://wiedza.bezpiecznyinternet.edu.pl/wyszukiwarka/wybor powstała także baza, która zawiera wyselekcjonowane, materiały na temat bezpieczeństwa i zagrożeń w sieci. W sumie zawiera ona 393 pozycje wydawnicze uporządkowane tematycznie wraz z linkami. W bazie zebrano i opisano również 133 definicje związane z terminologią internetową oraz 60 działań realizowanych na rzecz bezpiecznego korzystania z internetu.

Na stronie internetowej Fundacji Dla Kultury.pl: www.ambasadorzy.kulturaonline.pl działa platforma e-learningowa, na której zmieszczone są szkolenia. **Dodatkowo w ministerstwie edukacji powstaje Zespół Kryzysowy, którego zadaniem jest podjęcie szerokorozumianych działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa uczniów w internecie**. W skład Zespołu zaproszone zostaną instytucje publiczne i przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym te realizujące działania zlecone przez MEN w ramach zadania publicznego.

Ministerstwo Edukacji Narodowej
Departament Informacji i Promocji